

Barbara PIQUEMAL

Aquesir una primiera cultura patrimoniala locala en classa mairala, jol
paisselatge de las fèstas calendaras

Memòri de Master 2

Mencion : Mestièrs de l'Educacion e de la Formacion

Especialitat : Professor de las escòlas bilingüe

jos la direccion de Dòna Dominique Verdoni

jos la co-direccion (UCPP) de Dòna Anghulina Antonetti

jos la direccion (ISLRF) de Dòna Dalfina Palacio

Annada universitària 2019-2020

Aquesir una primièra cultura patrimoniala locala en classa mairala, jol
paisselatge de las fèstas calendaras

Mercejaments

Mercegi Dòna VERDONI per la direccion del memòri

Dòna Antonetti, per la co-direccion

Dalfina Palaccio, per sa disponibilitat, son vam e son agach cap a las fèstas tradicionalas e la P.I.,

Patrici Baccou, Director d'Aprè, per sa benvolença e sa disponibilitat e l'ensemble del personal del centre de formacion per sa disponibilitat e son amabilitat,

Jany Gibert que m'ofriguèt lo gost de soscar mai lo mestier,

Felip Joulié, e los collègas de la formacion continua «Patrimòni Cultural immaterial» per çò partejat,

La Dòna Tobena, Presidenta de la Calandreta Dagtenca e l'ensemble de la còla de la Calandreta Dagtenca, per son sosten e son ajuda.

Ensenhador

<u>Introduccion</u>	p6
<u>I Lo patrimòni, de qu'es aquò?</u>	p8
1) Una politica escolara favorabla a l'estudi del patrimòni local.....	p9
2) Las fèstas, un patrimòni en movement.....	p12
3) Trasmission e patrimòni cultural immaterial.....	p16
<u>II Lo patrimòni s'apren en se viure</u>	p20
1) Basas e objectius del projècte.....	p21
2) Las fèstas, pòrta d'intrada cap als objèctes patrimoniais locals.....	p25
3) Las institucions de classa, al còr del projècte.....	p28
<u>III De coneissenças patrimoniaias de metre en valor</u>	p33
1) Avalorar e valorizar.....	p34
2) S'afortir.....	p37
3) Anar mai luènh.....	p40
<u>Conclusion</u>	p42
<u>Bibliografia e sitografia</u>	p43

Introduccion

Dins l'encastre d'un monde en evolucion permanenta, a l'ora de la mondialisacion e del desvelopar e de l'accès a totes de las novèlas tecnologies, que permeton de portar l'agach a l'endefòra, de rendre pròche çò qu'es luènh fisicament, en octòbre 2003, l'U.N.E.S.C.O. interpèla la comunautat mondiala per cooperar cap, a la salvagarda, la sensibilisacion e lo respècte del patrimòni cultural immaterial, demercé sa convencion de salvagarda del patrimòni cultural immaterial, objècte impalpable, mas que nos acompanha de contunh, long de la vida pr'amor qu'espelís de las activitats umanas. La carta de las Calandretas, dins son pilar accion culturala respond a son biais a aquela crida, se marca dins lo paisatge cultural local: malha amb l'environa. L'escòla deu capitar l'escomesa de donar la possibilitat als escolans d'èstre ciutadan del monde en tot observar lo pròche: lo patrimòni local.

La Calandreta Dagtenca, ont fau de regenta en mairala, se trapa en Agde, una vila portuària e balneària entre flume Erau, e Mediterranèa, pròche de l'estang de Taur; de talha umana, es cargada d'istòria e rica de cultura tradicionala lengadociana e possedís un patrimòni local bèl. De per sa situacion sa novèla situacion en centre vila, l'escòla a una situacion geografica agradiva e interessanta que dubrís cap a de perspectives novèlas amb la proximitat de luòcs culturals: escòla de musica, cinèma, mediatèca e musèu quasi a posita. Aquò's d'una volontat conjunta, de l'escòla per s'expandir e aver de locals mai bèls, e tanben de la comuna per tornar dinamisar aquel barri: la Calandreta es considerada coma portaira de projèctes, un element novèl e motor per l'animacion del barri e del centre vila despoblât, defièch l'escòla organiza de fèstas, amb al dintre d'aquelas de fèstas calendaras tradicionalas.

Las fèstas tradicionalas fan part del patrimòni cultural immaterial, d'unas son festejadas quasi d'en pertot dins lo monde coma Carnaval per exemple, mas cada societat, cada generacion, enrasigadas dins son territòri e sa lenga, lo fan seu, se l'aproprian e lo fan viure amb sos quites rituals; l'escòla tanben s'apodera aquelas fèstas, en tot respectar los rituals establits, las fa seunas.

Del còp vesèm que l'organizacion de fèstas, enrasiga l'escòla dins son territòri, es implicada, balha de sens. Mas aquelas fèstas mai que mai, balhan tanben de sens al dintre de l'escòla, espelisson de la volontat conjoncha de la còla pedagogica e de la còla associativa que «s'associan per far escòla», mas son portairas d'aprendissatge al dintre de la classa. Dins la mira de faire descobrir als escolans d'unes objèctes del patrimòni local, las fèstas tradicionalas, elas meteissas, patrimòni cultural immaterial, semblan poder far un bon vector d'aprendissatge; aital se pòt menar aquel projècte al dintre de ma classa mairala de TPS/PS/MS de la Calandreta Dagtenca.

Fasèm l'ipotèsi qu'aquel trabalh cap a las fèstas calendaras e la cultura locala, porgirà als enfants una primièra basa de cultura locala comuna, en los encorar dins lor territòri.

Las lecturas, los escambis entre collègas e partenaris locals de la cultura, faire e viure la classa de mairala, organizar e participar a las fèstas tradicionalas, permetèron d'aprigondir las coneissenças d'estructurar la recerca, e de prepausar un encastre a la redaccion.

Cossí de pichons e de mejans de mairala, en aprestar e en participar a las fèstas calendaras tradicionalas, pòdon aquesir una primièra cultura locala patrimoniala, quina proposicion de projècte se pòt faire.

Aquel memòri s'estaca a presentar, primièr una vision del contèxt institucional e scientific del subjècte al biais d'un estat dels luòcs, puèi de l'endralhar al dintre de la classa en donar d'objectius e prepausar d'aisinas pedagogicas, perfin d'establir un constat e dubrir cap a de perspectives de perlongaments.

I
Lo patrimòni, de qu'es aquò?

1) Una politica escolara favorabla a l'estudi del patrimòni local

Aduèi se constata que lo patrimòni es vengut un vertadièr enjòc de l'educacion artistica e culturala, un ais prioritari: las accions educativas a l'entorn dels objèctes patrimonials espelisson, perfin de capitar l'escomesa de permetre, al pus grand nombre d'escolans de poder costejar lo patrimòni.

Dins aquel contèxt, lo pilar quatre de la carta de las Calandretas que se titola «Accion culturala» ont se ditz que *«cada establiment Calandreta anima una accion culturala occitana e se liga a la vida culturala de son environa. Calandreta estima que cal tornar balhar a d'unas fèstas del calendèr annadièr un contengut e una significacion coerenta amb la cultura occitana¹» e que «aquò balha de sens a la lenga pels calandrons²»* afortís lo fach que los calandrons devon reçaupre una vertadièra cultura patrimoniala demercé las fèstas calendaras.

Aquela nocion d'enrasigament dins son territòri foguèt afortit al congrès dels 40 ans de Calandreta que se debanèt a Quilhan dins Aude al mes de mai 2019, ont una de las tèmas estudiadas èra lo «malhar amb l'environa».

Patrici Baccou, Director de l'establiment Aprene, presenta sul siti d'Aprene, aquela nocion ont se liga la lenga, lo territòri e las sortidas, e l'anar cap als autres:

«La lenga d'usatge a l'escòla Calandreta es l'occitan. Es la lenga d'un territòri e d'una cultura millenària. Los aprendissatges son ancorats dins l'environament dels enfants. Anar veire, sortir de la classa, partir en viatge o en classa verda, correspondre, son d'indispensables per far viure als enfants e als adultes de l'escòla l'experiéncia de l'alteritat e de la dobèrtura. L'endefòra comença aici : saupre d'onte venèm, o causir onte volèm èsser, es activar la coneissença e la reconeissença del Patrimòni Cultural Immaterial.»

Calandreta religa aquela nocion de «malhar amb l'environa», a la dicha de Salvador Dalí «Es a partir de l'ultralocal que tocam l'universal». Los escolans en observar e s'interessar a lor environa pròcha se dubrisson cap als autres: en festejar Carnaval dins sa vila, se marcam dins los rituals carnavalencs del monde.

La pedagogia Calandreta convida l'escolan a èstre curiós: apren de çò que se vei, l'environa ven un vertadièr territòri aprenent:

«Es una sonada, la descobèrta d'un fum d'indicis, de traças, d'imatges de sasir per lo qu'apren a exerçar son agach. Lo quotidian, lo banal se vestís de l'estonament. Tot es subjècte a confrontar

1 Carta de la Calandretas, votada a l'A.G. de Limós del 21/05/2005, modificada per l'A.G. de Carcassona del 21/05/2017, capitol 4.1 .

2 Carta de la Calandretas, votada a l'A.G. de Limós del 21/05/2005, modificada per l'A.G. de Carcassona del 21/05/2017, capitol 4.2 .

l'agach dels escolans: las sasons, los relèus, la natura crosada, los noms de la carrièras, lo nombre d'archas d'un pont ... Cada eveniment pòt fornir lo pretèxe de l'aprendissatge, del palpejament experimental. En aquò, sortir de la classa constituís un marchament original en ruptura amb lo cors magistral».

Lo percors d'educacion artistica e culturala, el tanben fa la part bèla a l'importància de l'estudi del patrimòni local que se deu observar.

«Lo rescontre amb lo patrimòni de proximitat fa part integrala de l'educacion artistica e culturala. L'educacion artistica e culturala, grand domeni de formacion dels escolans, «demanda (...) una dobertura de l'escòla sul territòri de vida dels escolans, son patrimòni artistic, sas estructuras culturalas, que permet de mièlhs s'apropriar aquel territòri, en resson amb la descobèrta d'òbras e d'artistes universals eissuts d'època e de culturas diversas. (...) Las resorgas artisticas, culturalas e patrimonialas localas ofrisson un potencial (...) per completar e bastir la cultura artistica dels escolans»³

En mai d'aquò, dempuèi la rintrada 2018, lo Ministre de l'educacion nacionala Jean-Michel Blanquer e la Ministra de la cultura Françoise Nyssen presentèron un plan d'accion comun que se ditz «a l'escòla de las arts e de la cultura», ont al dintre del capítol istòria de las arts, una partida es dedicada al patrimòni⁴: aquí las nocions de sensibilisacion al patrimòni e de ciutadinitat son ligadas. Aital, me semblava necite de balhar los mejans als calandronets de la classa d'aquerir una cultura patrimoniala locala.

Dins son preambul de la convencion per la salvagarda del patrimòni cultural immaterial, la Conferéncia generala de l'Organisacion de las Nacions unidas per l'educacion, la sciéncia e la

³ La rencontre avec le patrimoine de proximité fait partie intégrante de l'éducation artistique et culturelle. L'éducation artistique et culturelle, grand domaine de formation des élèves, « nécessite (...) une ouverture de l'école sur le territoire de vie des élèves, son patrimoine artistique, ses structures culturelles, qui permet de mieux s'approprier ce territoire, en résonance avec la découverte d'œuvres et d'artistes universels issus d'époques et de cultures diverses. (...) Les ressources artistiques, culturelles et patrimoniales locales offrent un potentiel (...) pour compléter et construire la culture artistique des élèves. » (arrêté du 1er juillet 2015 relatif au parcours d'éducation artistique et culturelle, Bulletin officiel de l'éducation nationale (BOEN) n° 28 du 9 juillet 2015)

⁴ Patrimoine L'apprentissage du regard est essentiel car il contribue au développement du sensible et à la préservation de l'environnement patrimonial et naturel. La sensibilisation au patrimoine (bâtiments civils, industriels, religieux, etc.) est indispensable à la formation du futur citoyen qui passe par la connaissance de son cadre de vie et de la mémoire collective. Cela s'inscrit dans une démarche pédagogique plus large qui consiste à partir de la connaissance par l'élève de son environnement pour aller au plus général. Rendre obligatoire une visite annuelle dans un lieu patrimonial. Pour accompagner les professeurs, le ministère de l'Éducation nationale met à la disposition de tous les professeurs un guide Enseigner le patrimoine de proximité. Il est réalisé en collaboration avec l'Institut national d'histoire de l'art (Inha). Renforcer encore les partenariats avec les lieux patrimoniaux proches : musées, monuments, archives, sites archéologiques, maisons de pays, parcs régionaux, friches industrielles, lieux de mémoires, maisons des illustres.

cultura dicha UNESCO precisa de *«la necessitat de faire mai prendre consciença, en particular demest las joves generacions, de l'importància del patrimòni cultural imaterial e de sa salvagarda.»*

Del còp, de numerosas projèctes que convidan los escolans a rescontrar los objèctes artisticos o patrimonials espelisson sostenguts pel dinamisme e l'implicacion de mantuns partenaris que siá tant al nivèl local que al nivèl nacional o europenc. La delegacion academica a l'educacion artistica e a l'accion culturala DAAC coordona las accions al nivèl local, amb l'ajuda de l'inspeccion academica e de la Direccion Regionala de las Afars Culturalas D.R.A.C. .

Se pòdon trapar de resorgas per ajudar los regents coma per exemple lo portalh nacional de las arts que prepausa d'eveniments o de resorgas en ligam amb lo patrimòni. Eduscol li dedica una pagina que se sona «Enjòc de l'educacion al patrimòni» amb diferentas entradas cap a d'accions educativas, artisticas e culturalas ligadas de segur al patrimòni.

Perfin de trapar de sosten, de conselhs de professionals, lo regentum se pòt apuejar sus de partenaris que prepausan mantunas formas de projèctes qu'an per tòca comuna de far de la descobèrta del patrimòni una prioritat.

Lo centre dels monuments nacionals jol paisselatge del Ministèri de la cultura , fa de l'educacion artistica e culturala una de sas prioritats seunas.

Se pòt citar : l'associacion Vieilles maisons françaises (VMF) lo Conselh d'arquitectura, d'Urbanisme e de l'Environa (CAUE), los archius departamentals, lo ret de vilas e païses d'art e d'istòria, las collectivitats territorialas, las institucions culturalas amb los musèus de la vila per exemple.

Dins l'encastre de las jornadas del patrimòni, se debana l'accion «Los enfants del patrimòni», que prepausa en amont d'aquelas jornadas, un programa d'activitats a gratis, adaptadas de la mairala fins al licèu. Dins la meteissa dralha, Euròpa dins l'encastre, ela tanben de sas jornadas del patrimòni, convidan los escolans a agachar lor environa pròche amb l'operacion «Levatz los uèlhs!», que lo nom n'en ditz quasi tot del contengut.

Amb lo projècte «La classa, l'òbra!», se pòt tanben presentar un trabalh fach pendent l'annada a l'entorn d'una òbra dins un musèu pròche dins l'encastre de la Nuèch europenca dels musèus .

«La classa, l'òbra» concebuda pel ret Canopé en partenariat amb lo ministèri de la Cultura e lo ministèri de l'Educacion nacionala e de la joinessa, prepausa una mapa interactiva per la causida d'un musèu del canton e d'exemples de projèctes .

De projectes de descobèrtas arquitecturalas coma las arquitecturas vivas a Montpelhièr ont se fa una passejada al dintre de cort d'ostalariás particularas per descobrir d'estructuras amb una tematica comuna, permés de dintrar dins de luòcs ont se dintra pas de costuma .

Se fan d'operacions, quitament en defòra del temps escolar, pendent las vacanças coma per exemple «Es mon patrimòni! » que prepausa de programas de descobèrta e activitats artisticas: lo patrimòni es una vertadièra question que s'apodera de totes.

Se pòt tanben trapar de concors escolars per favorir la descobèrta, d'un biais original, del patrimòni de proximitat coma «lo melhor jornalet del patrimòni», que permés tanben una iniciacion a las TICE e al jornalisme o encara «1, 2, 3 Patrimòni! ». Fargar un jornal, aquò quicòm que se practica plan sovent al dintre de las classas en Calandreta!

Aital, me semblava necite de balhar los mejans als calandronets de la classa d'aqesir una cultura patrimoniala locala.

Dins son preambul de la convencion per la salvagarda del patrimòni cultural imaterial, la Conferéncia generala de l'Organisacion de las Nacions unidas per l'educacion, la sciéncia e la cultura dicha UNESCO precisa de «la necessitat de faire mai prendre consciéncia, en particular demest las joves generacions, de l'importancia del patrimòni cultural immaterial e de sa salvagarda.»

2) Las fèstas, un patrimòni en movement

Dins son article «Qualques repèris a prepaus de la pedagogia de las escolas Calandretas», Patrici Baccou, director d'Aprène, lo centre de formacion dels regents, endralha una reflexion cap a çò que menan las fèstas al dintre de las escòlas.

«Aital los parents, pel canal de l'escòla, de las practicas pedagogicas e culturalas de las classas tòrnan trapar o inventan de reflèxes culturals . Seria plan interessant de prendre lo temps d'analizar; l'exemple lo mai parlant podria èstre lo de las fèstas: la castanhada (fèsta de la castanha), la soca de Nadal, lo carnaval...Ajudan en defïniva a crear una convivéncia en accion, novèla e vertadièra.»⁵

Tot bèl just, cal plan dire que las fèstas calendaras aguèron totjorn una plaça bèla al dintre de l'escòla, son festejadas: Martror, la castanhada, Nadal, Carnaval e la San Joan d'estiu; de costuma totas las classas participan, las fèstas son parladas en conselh de regents e mesas en plaça amb lo sosten e l'ajuda de la còla associativa dins l'encastre del pilar de la carta de las Calandretas «S'associar per far escòla».

5 In « Qualques repèris a prepaus de la pedagogia de las escòlas Calandreta », Patrici Baccou .

Las fèstas tradicionalas demercé lor multiplas facetas, permeton de s'ancorar dins la cultura del territòri e de donar sens; de per lors originas, semblan un supòrt logic d'aprendissatge del patrimòni local dels interessants pels escolans.

D'en primièr seriá de bon far d'ensajar de balhar una definicion de çò qu'es la fèsta, pr'amor que nos sembla pròcha, familiara, caquèla es un concèpte plan mai complèxe que çò que i pareis, es quitament l'objècte d'una sciéncia que se ditz l'eortologia, sciéncia que las estudis jos diferents angles que siá sociologic, filosofic, istoric o encara religiós. Doncas la fèsta, es una entitat complèxa de las multiplas caras.

La fèsta es un periòde de regaudiment, perfin de celebrar un eveniment o qualqu'un, es limitada dins lo temps: es un eveniment collectiu, se far pas la fèsta tot sol. Las fèstas se trapan jos diferentas formas, de las mai pichòtas, privadas al dintre del fogal o d'un grop d'amics, coma los anniversaris o los maridatges per exemple, a las mai bèlas coma las fèstas publicas. Se pòt notar que plan sovent an una origina religiosa o civila, e que s'establís un ligam plan estrech entre las fèstas, la natura, las sasons amb lor cambiaments climaticos que jògan sus las culturas, la vida e la mòrt.

Se pòt far una desreparticion al dintre de las fèstas localas se pòdon categorizar segond lors especificitats. Podèm començar per las fèstas per se recordar, per comemorar un eveniment coma per exemple lo 15 d'agost a Besièrs ont se festeja la desliurança de la vila per las tropas aliadas a la fin de la segonda guèrra mondiala .

Se trapan tanben las fèstas, puslèu dedicada a un reviscol economic, social o toristic que son organisadas, siá per la municipalitat siá per d'associacions partenaris a l'entorn d'una tematica particulara coma la fèsta del boletchon a Mèsa a la fin del mes de julh ont se far la reconstitucion d'una tecnica anciana de pesca al fialat , o d'un produch local coma la fèsta de la castanha a Sant Ponç de Tomièiras, a la fin del mes d'octòbre.

Puèi se pòt parlar de las fèstas tradicionalas mai ancianas, las que coneissèm de tot temps, las que nos concernisson mai que mai per aquel estudi, aquelas fèstas tradicionalas amb lors practicas simbolicas particularas, coma Carnaval, la Sant Joan d'estiu o Martror per exemple. Cada fèsta tradicionala a sos rituals amb sas practicas dedicadas coma de benediccions, de processions de sants o de rituals pagans, coma sautar al dessús del fuòc per la Sant Joan d'estiu o de danças, coma la dança dels bufets per Carnaval ⁶ e de personatges simbolicos que tòrnan d'un biais esitematic coma lo Carentram d'Agde que se ditz lo Pierron e non pas lo Rei Carnaval coma se nomena endacòm.

Sembla plan interessant de tornar en rèire e d'agachar cossí aquelas fèstas èran organisadas dins l'annada dins los temps ancians tre l'antiquitat, pr'amor que nos dona un esclaratge sus la temporalitat e las temporadas de fèstas.

Los grècs avian doas menas de fèstas, qu'èran ligadas a la seguida de las sasons e dels trabalhs agricòlas que se celebravan siá en ivèrn, siá a la prima e pendent l'estiu. L'ivèrn èra marcat per de fèstas dedicadas a la fertilitat dels camps, a las semenalhas, al monde dels mòrts e al grelh dels camps, e a la prima e a l'estiu, de fèstas per mercejar las divinitats per las recòltas bonas. Aquí vesèm plan la que las fèstas ritman l'annada, las talhan, delimitan lo temps demercé lor durada;

6 Dança dels bufets, que se ditz tanben branle de la camisa pr'amor que se dança en panèl (camisa de nuèch blanca anciana). Se pòt dançar en ronda o en linha, amb de bufets emplenats de farina : aquela dança a una musica e de paraulas dedicadas que pòdon variar d'un vilatge a l'autre .

quitament los jorns son nomenats plan sovent en foncion de lor posicion abans o aprèp d'unas fèstas.

Aquel esclaratge antic nos dona a veire dos aisses cap a las fèstas, cap a la temporalitat e las temporadas mas tanben lo ligam cap al terraire.

Las fèstas son ligadas al temps natural qu'es un temps ciclic, lo que tòrna e que ritma las jornadas amb l'alternança jorn/nuèch, las sasons e los solsticis . Aquel temps ciclic que liga lo trabalh uman e la natura, es organistat en partir de la durada, pels òmes en temps convencional, amb las oras, los meses, las annadas e del còp d'aisinas per lo mesurar amb los relòtges, los calendiers ...

Mas las societats umanas an tanben creat un autre temps, lo temps social, lo que ritma la vida en collectivitat, e que despassa lo temps particular: es lo temps de las fèstas nacionalas, de las trencaduras socialas coma las grandas vacanças de l'escòla per exemple. Robert Sue escriu en tot parlar del temps social: «*I a pas de temps independent de la societat que lo bastís; lo temps se desepara pas del 'monde de las valors socialas' dins quin es banhat e dont ofrís la famosa expression d'H. Hubert, una forma d'estructuracion simbolica*»⁷

Tornam trapar las fèstas tradicionalas marcadas sul calendier del temps convencional que representa l'annada, mas cal servir a l'esperit qu'an per basa lo temps natural: se marcan dins una continuitat demercé lo ritme ciclic de las sasons.

Las fèstas tradicionalas se pòdon pas desrepartir de la temporalitat, ligada a las sasons e a la ruralitat mas tanpau del territòri: de l'esperit del luòc. Coma per exemple o presenta lo teatre de las Originas : «*Cada spectacle-ritual de Martror, la fèsta dels Mòrts es una escritura e una mesa per carrièras que pren en compte l'esperit, l'istòria, lo patrimòni del luòc dins quin es menat a existir.*»⁸

Las fèstas son intimament ligadas al territòri, als biais d'un determinisme geografic coma testimònia per exemple la fèsta dels revelh de l'ors a la fin de l'ivèrn a Prats-de-Mollo-la-Preste dins Pirenèus Orientalas, o encara las fèstas del vin que se fan dins las regions viticòlas o plan encara las fèstas dels pescaires que se debanan dins las vilas e vilatges del ras de mar . En Agde, aquelas doas darrièras fèstas foguèron reviscoladas pr'amor que Agde es una vila portuària mas qu'a tanben una activitat viticòla dins son terraire, vesèm aquí lo ligam ancian, tradicional que demòra: fèsta- territòri.

Lo territòri aparten tanben a una lenga, e la lenga se pòt pas despartir d'una cultura, coma o declarar lo teorician de lengatge Henri Meschonnic dins l'article 11 de sa declaracion suls deveresses envèrs las lengas e lo lengatge: «*Caldriá doncas mièlhs parlar de lengas-culturas, per melhor concebre e*

7 SUE, Robert . La sociologie des temps sociaux, une voie de recherche en éducation, Revue Française de Pédagogie, n° 104, julh- agost -setembre 1993

«Il n'est pas de temps indépendant de la société qui le construit; le temps est inséparable du «monde des valeurs «sociales» dans lequel il est immergé et dont il offre selon la célèbre expression d'H. Hubert une forme de structuration symbolique.»

8 Siti del Teatre de las originas : «Chaque spectacle-rituel de *Martror, la fèsta dels Mòrts* est une écriture et une mise en rues qui prend en compte l'esprit, l'histoire, le patrimoine du lieu dans lesquels il est amené à exister. »

*servar las valors que se son inventadas en elas e que n'en son portairas – valors antropologicas, artisticas, eticas et politicas.»*⁹

Art. 6 «*Lo primièr enemig de las lengas (...) es d'en primièr la pensada que redusís lo lengatge a una lenga, e que desepara la lenga de l'art, de la cultura, de la societat, de l'etica e del politic per l'encarar pas que dins son isolament...*»¹⁰

Afortit per l'UNESCO, dins sa convencion per la salvagarda del patrimòni cultural immaterial, que precisa que la lenga es vector del P.C.I.: «*La diferéncia de las lengas bastís la trasmission de las istòrias, dels poèmas, e dels cants e efecta lor contengut. La mòrt d'una lenga se revira inevitablament per la pèrda definitiva de tradicions e expressions orales*».

Al dintre del substantiu fèsta, lo triptic, temps ciclic, territòri e lenga se pòt pas deseparar: aquelas nocions son embriçadas las unas dins las autras; doncas las fèstas tradicionalas multi-caras semblan una aisina portaira de sens, dins la dralha del trabalh que se mena en classa de mairala.

L'estructuracion del temps en mairala es fòrça importanta, pr'amor qu'ofrís un encastre securisant pel tornar de las activitats que son marcadadas dins un emplec del temps que permés als escolans pichons de se poder estructurar dins la jornada: «Aprèp la prangièra e lo vespralhon es l'ora dels parents.», lo temps s'estructura per una successiòn de duradas, d'activitats. En dintrar a l'escòla l'enfant passa d'un temps personal a un temps social, en tot respectar son quite ritme seguís l'anar de la classa, son emplec del temps: amassa los escolans de la classa se creàn d'amiras temporals comuns. Lo quite temps escolar es desrepartit en periòdes de trabalh entrecopats per de vacanças. Per exemple lo calendèr de l'avent permés de se donar una amira: cal esperar tant de jorns abans Nadal.

A un nivèl pus bèl, las temporadas de las fèstas permeton als mainatjons de poder viure un primièr temps social, las fèstas son marcadadas sus la biga del temps de la classa: las fèstas privadas coma los anniversaris mas tanben las fèstas tradicionalas, marcadors d'un temps collectiu; e plan sovent en classa mairala, lo trabalh se fa en ligam amb la fèsta de la temporada: quant de classas de pichòta e mejana seccion legisson *Rotla galeta* per la fèsta dels reis a la debuta del mes de genièr?

9 «il vaudrait donc mieux parler de langues-cultures que de langues, pour mieux concevoir et préserver les valeurs qui se sont inventées en elles et dont elles sont porteuses – valeurs anthropologiques, artistiques, éthiques et politiques. » Henri Meschonnic .

10 En quoi il y a lieu de reconnaître aussi qu'un ennemi des langues, et peut-être le premier ennemi des langues, n'est pas l'hégémonie culturelle-économique-politique de telle ou telle langue, mais d'abord la pensée qui réduit le langage à la langue, et qui sépare la langue de l'art, de la culture, de la société, de l'éthique et du politique pour ne l'envisager que dans son isolement – indépendamment de l'étude technique de ses fonctionnements qui, en tant que telle, a sa légitimité dans son objet même, à condition d'en reconnaître les limites. Henri Meschonnic .

Las fèstas que son aprestadas en classa, son presadas e esperadas pels escolans, del còp son de bons supòrts didactics per poder donar una primièra cultura patrimoniala locala.

Se pòt aprestar un calendèr de las fèstas que pòdon èstre festejar dins l'encastre de l'escòla : fèstas tradicionalas, fèstas religiosas, vengudas quasi ecumenicas e fèstas nacionalas.

Vaqui una tièra de totas aquelas fèstas aquina pòdon participar los escolans, long de l'annada escolara.

D'unas classas participan a las vendémias al mes de setembre, del còp al mes d'octòbre se pòt far la fèsta del vin novèl, recreada en fèsta del chuc de rasim pels mainatges.

Al mes de novembre, la castanhada, la fèsta de Martror.

Al mes de decembre, lo temps de l'avent per aprestar la fèsta dels lums e Nadal.

En genièr, l'an nòu e la fèsta dels reis.

En febrèr, Candelosa e dimars gras.

Puèi ven lo temps de Carnaval, que se festeja mai que mai al mes de març a l'ora d'ara dins las escòlas en seguir lo calendèr de las vacanças d'ivèrn, siá abans, siá una o doas setmanas apuèi, aquò depend de quora son las vacanças mas tanben dels temps de preparacion de la fèsta e de las disponibilitats diversas.

Al mes d'abril, Pascas o fèsta de la prima.

Al mes de mai e de junh, la fèsta de las maires e la fèsta dels paires, que son de fèstas pus recentas: se pòt notar que a l'ora d'ara, a la vista de l'evolucion de la societat actuala, aquelas doas fèstas son agropadas, e se festeja mai que mai dins las escòlas la fèsta dels parents o la fèsta del monde qu'aimam plan.

E al mes de junh, la Sant Joan d'estiu.

3) Transmission e patrimòni cultural immaterial

Perfin de produsir una problematica de recèrca, es necite de questionar los concèptes que pertòcan lo rapòrt al patrimòni, a las identitats culturalas e lo ligam entre lo passat e lo present.

D'en primièr, la patrimonialisacion qu'es per definicion lo procediment socio-cultural, juridic o politic per quin un espaci, un ben, una espècia, o una practica se trescola en objècte del patrimòni natural, cultural, o religiós digne de conservacion o de restauracion.

Babadzan relèva diferents aisses dins la patrimonialisacion del sègle XIX: la question e la quista romantica de l'autenticitat, de sas rasigas e de son identitat culturala nacionala, lo ligam entre la patrimonialisacion e l'edificacion de l'estat, la primièra legitimant la segonda e un tradicionalisme

que menèt a «*l'invençion massiva de neo-tradicions*». Aquelas informacions pòdon permetre d'aver un uèlh critic dins una mira istorica quant a l'objècte patrimonial estudiat: perqué aquela fèsta es venguda tradicionala? De qué representava?

Lo patrimòni cultural immaterial ten una part importanta dins l'experimentacion que serà menada en classa. Es definit per l'article 2 de la Convencion per la salvagarda del patrimòni cultural immaterial de l'U.N.E.S.C.O. del 17 octòbre 2003, de segur compren los monuments e los objèctes de colleccions mas tanben las tradicions o las expressions vivas: las arts de l'espectacle, las tradicions oralas, las coneissenças e practicas, los saupre-far necite a l'artesanat tradicional, los rituals e los eveniments festius.

Lo patrimòni cultural immaterial es fondat per las comunautats que lo considèran coma patrimòni, coma un *thesaurus* de servir, mas contrariament a çò que se podriá pensar es pas fixat e tampat; de segur compren de tradicions d'un còp èra, mas se trapan tanben de practicas contemporanèas, es viu: es un eiretatge qu'evoluis amb son environa al dintre de las societats, es pas unenç e irremplaçable coma o pensava Herder amb lo concèpte de *Volksgeist*¹¹

Del còp per l'UNESCO, lo P.C.I. pòt èstre percebut jos diferents angles, es de las diferentas caras: es a l'encòp tradicional, contemporanèu e viu, inclusiu, representatiu e fondat sus las comunautats.

Article 2 «Aquel patrimòni cultural imaterial, transmès de generacion en generacion, es tornat crear en permanéncia per las comunautats e grups en foncion de lor mitan, de lor interaccion amb la natura e lor istòria, e lor procura un sentiment d'identitat e de continuitat, contribuissent aital a promòure lo respècte de la diversitat culturala e la creativitat umana .»

D'efièch cal prendre en compte que lo P.C.I., es en moviment: de segur es un eiretatge del passat, de tradicions per una part mas pas que, es tanben es una entitat viva ont se marcan las practicas ruralas e urbanas contemporanèas de tal o tal autre grop social.

Bastís tanben la coesion sociala, per la trasmission de generacions en generacions de tradicions partejadas per diferentas comunautats e qu'an evoluit en reaccion a lor quite environa. Se pòt donar l'exemple del Carnaval, coma fèsta inclusiva, que se festeja dins mai d'una partida del monde, mas amb per cada societat sa quita identitat de costumaz, danças, cants e autres rites ...quitament en Occitània se fa pas lo meteiz Carnaval dins Pirenèus o dins Lengadòc bas coma a Limós per exemple ont es plan codificat. Lo monde se sentisson coma faire part de la societat al sens larg. Es enrasigat dins las comunautats e son desvolopament e sa trasmission passa per los que coneisson los saupre-fars, las costumaz, las tradicions e que las trasmeton, siá de generacion en generacion siá a d'autres comunautats.

Lo P.C.I. deu èstre reconegut pel grop que lo creà, que l'entretienon e lo trasmeton, degun pòt pas decidir per un grop se una expression o una practica fa part de lor patrimòni.

11 Lo *Volksgeist* se pòt revirar per l'esperit del pòble, es una teoria del filosòf Herder (1744-1803)

Las practicas socialas, ritualas e festivas d'una comunautat son ligadas a son istòria, sa memòria e sa vision del monde, permeton de tornar afirmar son identitat tant coma grop o societat e sa continuitat amb lo passat.

Aquela diversitat patrimoniala permet de luchar contra una cèrta uniformisacion e la coneissença de la cultura de l'autre endralha un respècte dels diferents biais de viure .

La continuitat creada pel ligam entre lo passat, lo present e l'avenidor, nos permet d'aver un sentiment d'identitat e de responsabilitat: las practicas se passan d'una generacion cap a l'autra, l'identitat culturala tanben.

En Agde, se trapa lo musèu Jules Bodon, d'arts e tradicions popularas que recampa d'objèctes de la vida videnta dagtenca d'un còp èra, ont los escolans anaràn per poder observar los objèctes del patrimòni local.

Segond Christian Ruby, la transmission memoriala o continuitat memoriala es coma se lo temps fonccionava en bocla, cadun deu tornar dire çò que li foguèt transmès dins la mira de tornar dire, coma una salvagarda del passat per crear de ligams amb los òmes d'un còp èra.

Aquí es una transmission lineara, una mena de musèugrafisacion del patrimòni, una folclorizacion, lo folclòr essent considerat coma l'aujòl de l'etnologia . Davant la profusion d'aquel patrimòni tre 1980, lo ministèri de la cultura creèt la mission del patrimòni etnologic .

Gerard Lenclud per soscar la tradicion se basa suls trabalhs de l'etnològ Jean Pouillon e son concèpte de «filiacion inversada» , ont son los eiretièrs que causisson de qual e de çò que vòlon eiretar.

Del còp Jean Davallon, el tanben a prepaus de la «filiacion inversada» de Jean Pouillon, nos explica que cal pas mai pensar la transmission patrimoniala d'un biais linear, es a dire del passat cap al present mas coma quicòm de bastit dins lo present amb mai d'un ligam: «lo passat existís pas qu'es bastit dins lo present pr'amor que metèm tot en òbra per tornar bastir un rapòrt al passat a partir del present». Las societats a escritura seguisson pas forçadament «una rememoracion exacta», mas son dins la «reconstruccion creativa» o van encara mai luènh amb la «creativitat- ruptura» .

Se pausa la question de saupre dins quina categoria son las fèstas que seràn prepausadas als mainatges: filiacion inversada? Reconstruccion creativa?

Per d'una fèstas coma Martror,¹² se pòt parlar d'una filiacion inversada, gaire luènh de la «creativitat- ruptura» pr'amor qu'aquela fèsta foguèt longtemps mesa en sòm puèi reviscolada , e «mesa en spectacle» dins l'encastre de las «temporadas» del Teatre de las originas . En tot parlar

12 Martror es la fèsta dels martirs, se ditz tanben Totsants (fèsta de totes los sants), se festeja lo 1 ièr de novembre, lo jorn dels mòrts es lo 2 de novembre .

de Martror, vaquí çò n'en ditz Claudi Alranq: *«Dempuèi las originas de l'umana condicion, las fèsta dels mòrts interpèla . Sa celebracion es una data que compta dins l'umanisacion dels umans . Nòstre espaci occitan a l'astre d'aver vist totas menas de pòbles e de culturas celebrar aquel ritual . Aquela experiéncia devriá nos ajudar a impulsar una fèsta dels mòrts digna del sègle XXI o, al mens de nos demandar perqué aquel dialòg amb los mòrts fa encara paur alara que foguèt inspirat per la vida demercé la vida?»* .

«Alara nos cal tornar vesitar la fèsta dels mòrts jos una angle que siá pas lo catalòg del faire paur mas los enjòcs tradicionals del viure e morir.»

*«Tornar lançar la fèsta dels mòrts en çò nòstre, es tanben confrontar çò que n'en demòra e çò que n'en sabèm a la grilha de las dramaturgias mortuaras e festivas de las culturas del monde. De comparasons s'impausaràn, d'arquaïcas coerencias espeliràn e sus de pistas trencadas d'una aventura singulara que se perfilaràn lo sens e las colors d'una quista que demanda pas que de rebonbir dins l'actual.»*¹³

Demercé aqueles tres estraches, vesèm plan aquí lo mecanisme de la filiacion inversada, ont se pren çò que volèm: d'unes traches del passat, d'unes autres dins las autras culturas e practicas ritualas .

Lo Caval marin, animal totemic, marcador identitari de la vila d'Agde pòt èstre considerat coma una « reconstruccion creativa », son nebot lo Cavalet de la Calandreta tanben. Se vòlon marcar, totes dos, dins la linhada dels animals totemics ancians coma lo Camèl de Besièrs o lo Polin de Pesenàs, mas es un jovenòt nascut en 2008 dins la dralha de lors rèires-rèires-cosins .

13 En occitan dins lo tèxte.

II

Lo patrimonòni s'apren en se viure

2) Basas e objectius del projecte

Faciá a la mundialisacion e a la globalisacion, a l'ora d'ara se nòta aquela enveja de se virar cap a son mitan de vida, e s'accòrda una importància de mai en mai bèla al manten e a la salvagarda del patrimòni que passa per las generacions novèlas. Aital dins son preambul de la convencion per la salvagarda del patrimòni cultural immaterial l'UNESCO precisa de «la necessitat de faire mai prendre consciéncia, en particular demest las joves generacions, de l'importància del patrimòni cultural immaterial e de sa salvagarda.»

I a una vertadièra consciéncia que los joves, al dintre d'aquela cadena de manten e de trasmission an un ròtle important de jogar dins aquel procediment, *«Los joves son en efèch a l'encòp eiretièrs d'un patrimòni cultural local e actors de sa preservacion, sa valorisacion e son evolucion»*¹⁴. La conscientisacion d'aquela responsabilitat passa per una part, pels aprendissatges escolars, que devon metre en valor aquel patrimòni per n'en favorisar la coneissença demercé de projectes pedagogics que i son dedicats: l'escòla deu donar los mejans als mainatges de poder «agachar» lo patrimòni de lor environa, de lor mitan: lo patrimòni local.

*«Lo patrimòni se reconeis pas que se lo sabèm veire . Es pr'aquò la practica del patrimòni de proximitat supausa una educacion. Partir al rescontre del patrimòni de proximitat, es pausar un agach atentiu e avertit sus son environa cultural e son cadre de vida: es aprene a agachar.»*¹⁵

Totes los escolans son concernits per aquel aprendissatge-descobèrta, quin que siá lo nivèl e tre las primièras seccions de l'escòla mairala. Los regents son convidats a *«organizar de rescontres regulars amb lo patrimòni de proximitat tot lo long de l'escolaritat e tre l'escòla mairala perfin d'instalar de costumas de curiositat e de costumas culturalas. Se saisir de totas las escasenças per ofrir als escolans un novèl rescontre amb lo patrimòni de proximitat»*¹⁶. Alara, tre la mairala, las fèstas tradicionalas, temporalament marcadas, ofrisson un encastre viu que permet als calandronets de descobrir d'objèctes del patrimòni local.

Al biais de las fèstas, la classa mairala es estructurada temporalament; perfin de balhar un cadre rassegurant e estructurant es plan sovent ritualizada dins lo temps, ritmada dins la jornada mas tanben estructurada dins l'annada e las fèstas calendaras ofrisson un encastre de temporadas amb de preparatius¹⁷ ont los enfants son actius e actors de lor aprendissatge, del còp semblava evident de

14 Projecte Montada

15 Le patrimoine ne se reconnaît que si l'on sait le voir. C'est pourquoi la pratique du patrimoine de proximité suppose une éducation. Partir à la rencontre du patrimoine de proximité, c'est poser un regard attentif et averti sur son environnement culturel et son cadre de vie ; c'est apprendre à regarder Blanquer/Nyssen

16 Organiser des rencontres régulières avec le patrimoine de proximité tout au long de la scolarité et dès l'école maternelle afin d'installer des habitudes de curiosité et des habitudes culturelles. Se saisir de toutes les occasions pour offrir aux élèves une nouvelle rencontre avec le patrimoine de proximité.»Blanquer/Nyssen

17 Per exemple se pòt parlar del temps de l'avent per aprestar Nadal .

ligar fèstas tradicionals inscrites dins de temporadas e objectiu cultural, aital las coneixenças serián fialadas long de l'annada: long de las fèstas.

En preambul de son article «Aprendissatge cultural e natura umana», Gérard Lenclud afirma que l'implicacion e la participacion de l'enfant permet una melhora adquisicion de sos aprendissatges¹⁸, en classa mairala se pastisseja per aprener, s'apren en tocar, sentir, estrifar, cantar ... Aprestar e viure los rituals de las fèstas tradicionals permet als escolans de se marcar dins aquela dinamica d'aprendissatge, mas tanben dins la dralha de la continuitat rituala, del manten e de l'apropriacion del patrimòni.

Es demercé a la participacion a las fèstas tradicionals que los escolans van descobrir de parts de lor patrimòni local que siá material o pas, pr'amor que «la participacion e la creativitat contribuïsson a rendre lo patrimòni viu .»¹⁹

L'experiéncia d'aprestar e viure la fèsta permet als escolans un aprendissatge pel viure amassa, lo sentir, lo ressentir : es un moment collectiu e cooperatiu.

«Per atendre aqueles objectius, l'aprendissatge deu èstre mes en contèxte e destinat a interpretar las experiéncias dirèctas coma indirèctas, pròchas dins lo temps e dins l'espaci, cognitives e afectivas . Las proposicions didacticas devon permetre als escolans d'aver una incidéncia sus l'ameliacion de lor environa e de ne faire un usatge responsable . Los diferents aspèctes e dimensions que constituïsson l'environa son religats e interagisson . Per aquela rason, los objectius devon faire referéncia als concèptes del mitan natural, social e cultural, als aspèctes metodologics e de procediment, e a las costumats e valors de la vida en collectivitats.

Aqueles aisinas an per tòca de contribuir al procediment de creissença intellectuala e a l'abilitacion dels enfants perfin que participen a la bastisson de la realitat futura. Los escolans doncas devon aprener a far espelir d'alternativas e de proposicions de melhora demest un trabalh cooperatiu, lo dialòg e una actitud dubèrta a las interpretacions del autres .»²⁰

18 «Selon une conception répandue en sciences sociales, et notamment en anthropologie, l'enfant apprendrait tout ce qu'il sait des adultes et de l'environnement culturel qui est le sien à sa naissance. Les recherches menées dans le domaine de la cognition remettent en cause ce point de vue en montrant que le succès de l'apprentissage repose largement sur la contribution qu'y apporte l'enfant. D'une part, pour apprendre, il faut savoir apprendre et donc disposer de certaines capacités ; d'autre part, tout ce qui est su n'est pas nécessairement enseigné.» dins la revista Terrain anthropologie et sciences humaines 40 : enfant et apprentissage, mars 2003 .

19 Projècte Montada

20 Projècte Montada Pour atteindre ces objectifs, l'apprentissage doit être mis en contexte et destiné à interpréter les expériences directes comme indirectes, proches dans le temps et dans l'espace, cognitives et affectives. Les propositions didactiques doivent permettre aux élèves d'avoir une incidence sur l'amélioration de leur entourage et d'en faire un usage responsable. Les différents aspects et dimensions qui constituent l'entourage sont reliés et interagissent. Pour cette raison, les objectifs doivent faire référence aux concepts du milieu naturel, social et culturel, aux aspects méthodologiques et de procédure, et aux coutumes et valeurs de la vie en collectivité. Ces outils visent à contribuer au processus de croissance intellectuelle et à l'habilitation des enfants afin qu'ils participent à la construction de la réalité future. Les élèves doivent donc apprendre à faire émerger des alternatives et des propositions d'amélioration à travers un travail coopératif, le dialogue et une attitude ouverte aux interprétations des autres.

Perfin que los escolans poscan bastir lor aprendissatge demercé l'experiéncia viscuda, es plan important de los associar al mai possible a l'ensemble dels preparatius de la fèsta e a son debanar.

Al lum d'aqueles diferents aisses, se pòt establir los objectius de l'experimentacion, que n'en podèm ramentar l'objècte: Aquesir una primièra cultura patrimoniala locala en classa mairala, jol paisselatge de las fèstas calendaras.

Aquel projècte a per tòca de faire de las fèstas tradicionalas, que son enrasigadas dins lo territòri e pel còp dins la lenga, un supòrt pedagogic e educatiu per l'aprendissatge d'objèctes del patrimòni de proximitat en classa mairala.

La carta de las Calandretas es ajudaira, es un apuèg pel projècte demercé son pilar cap a l'accion culturala, ont la temporada de las fèstas, portaira de vam, a tota sa plaça.

4.1. *Cada establiment Calandreta participa a l'accion culturala occitana e se religa a la vida culturala de son parçan. Calandreta estima que cal tornar donar a d'unas fèstas del calendèr annadièr un contengut e una significacion coerenta amb la cultura occitana.*

4.2. *Aquò baila de sens a la lenga pels calandrons, enauça lo vam dintre la Calandreta, alestís de convivéncia e de coesion, e permet de far conéisser e reconéisser Calandreta pel mond e per las institucions. Per menar aquesta accion, las associacions Calandreta publican lo calendèr annadièr de sas manifestacions culturalas occitanas.*²¹

Se podèm apuejar tanben suls tres pilars de la carta per l'educacion artistica e culturala que son rescontre, practica e coneissença perfin de poder determinar d'objectius.

Ramentam que lo public concernit son d'escolans de pichòta e mejana seccion, siá las classas primièras de mairala: d'enfants que son a descobrir l'escòla, que vivon lors primièrs passes per venir escolans e per d'unes, una primièra socialisacion .

L'objectiu general del projècte es definit coma aquesir una cultura patrimoniala locala demercé l'aprestage e la participacion a de fèstas tradicionalas.

Los objectius segondaris son pluridisciplinaris e se marcan dins diferents domènis d'aprendissatge del cycle un :

- Mobilizar lo lengatge dins tota sas dimensions:

«A l'escasença de cada projècte pedagogic de rescontre amb lo patrimòni de proximitat, lo professor selecciona qualques mots de far comprendre e aprene a sos escolans . Aqueles mots son foncion de l'objècte patrimonial, del nivèl e de l'atge dels escolans . S'agís d'en primièr de pausar

21 Carta de las Calandretas : 4.1. Chaque établissement Calandreta anime une action culturelle occitane et se lie à la vie culturelle de son environnement. Calandreta estime qu'il faut redonner à certaines fêtes du calendrier annuel un contenu et une signification cohérente avec la culture occitane. 4.2. Ceci donne du sens à la langue pour les calandrons, encourage la Calandreta, renforce la convivialité et la cohésion, et permet de faire connaître et reconnaître Calandreta par la population et par les institutions. Pour conduire cette action, les associations Calandreta publient le calendrier annuel de leurs manifestations culturelles occitanes.

las basas primieras del camp lexical que los escolans, per la seguida, enriqueiran e complexifiran.»²²

- Agir, s'exprimir, comprendre a través l'activitat fisica:

Participar a la creacion d'una corografia en ligam amb un objècte del patrimòni local.

Aquí se pòt donar l'exemple de la dança aprestada per Martror, ont los enfants, mimèron (segond çò qu'avián imaginat de per eles) los viatges sus la mar del corsari dagtenc Claudi Terisse.

Descobrir e ensajar d'espòrts tradicionals locals

- Agir, s'exprimir, comprendre a través las activitats artisticas:

Cantar de cançons del repertòri patrimonial local.

Crear de materials per la fèsta, en ligam amb d'objèctes del patrimòni local.

Participar a de rituals locals festius.

S'esvelhar a las formas artisticas e culturalas a partir de l'environa quotidian.

- Explorar lo monde

Descobrir la temporada de las fèstas, començar de las situir las unas rapòrt a las autras.

Agachar, observar son environa pròche.

Descobrir un siti, un edifici o un objècte patrimonial.

Descobrir d'unes objèctes del patrimòni local al musèu. Mantunas vesitas pòdon èstre previstas perfin de poder tornar observar los objèctes ja rescontrats.

Comprendre l'eiretatge per estructurar son identitat culturala.

Desvelopar lo sens de l'observacion.

Desvelopar una primiera consciéncia de l'espaci geografic de la vila.

Desvelopar una primiera consciéncia del temps istoric.

- Socialisacion

Cooperar en participar a una creacion collectiva.

Prendre part a un ritual collectiu. Aital per Nadal, se fa lo ritual de la cacha-fuòc, ont l'enfant mai pichòt de l'escòla es sollicitat per virar amb lo mai vièlh a l'entorn de la taula, abans que de metre la soca al fuòc.

Gausar participar a una representacion, davant un public.

²² À l'occasion de chaque projet pédagogique de rencontre avec le patrimoine de proximité, le professeur sélectionne quelques mots à faire comprendre et apprendre à ses élèves. Ces mots sont fonction de l'objet patrimonial, du niveau et de l'âge des élèves. Il s'agit d'abord de poser les premières bases d'un champ lexical que les élèves, par la suite, enrichiront et complexifieront. Blanquer/Nyssen.

Enrasigat dins de temporadas, un territòri, una lenga, una societat, lo projècte a tòca patrimoniala se marca coma un projècte pluridisciplinari.

2) La fèsta, pòrta d'intrada cap als objèctes patrimonials locals

La preparacion e la participacion a las fèstas tradicionalas deu plaçar lo patrimòni local al còr dels aprendissatges. Tot bèl just, cal plan dire que las fèstas calendaras aguèron totjorn una plaça bèla al dintre de l'escòla, son totas festejadas: Martror, Nadal, Carnaval e la San Joan d'estiu; de costuma totas las classas participan, las fèstas son parladas en conselh de regents e mesas en plaça amb lo sosten e l'ajuda de la còla associativa dins l'encastre del pilar de la carta de las Calandretas «s'associar per far escòla» .

Aquí l'enjòc en mai per la classa dels pichons / mejans es l'aquisicion d'una primièra cultura patrimoniala locala, çò que valent a dire una participacion activa a l'aprestatge e a las fèstas elas meteissas de lor part .

Al dintre de l'aprestatge de las fèstas, los mainatjons van participar a d'activitats dins mai d'un domèni d'aprendissatge. Fargar, pintrar, dançar, cantar, escambiar... e observar per se sarrar de la coneissença de l'objècte patrimonial de mantuns biaisses: aital cada escolan podrà trapar una entrada que li conven .

«Faire en sòrta que cada rescontre amb lo patrimòni de proximitat sia preciosa e singulara per desvelopar lo plasèr e lo gost del rescontre . Variar la mena d'objèctes del patrimòni de proximitat qu'anem far descobrir a cadun la possibilitat d'èstre tocat o interessat e de faire coneisser la diversitat e la riquesa del patrimòni (castèl, lavador, edifici religiós, musèu local, pont, plaça del vilatge ...)»²³

Quitament se la fèsta en ela meteissa es ja portaira d'aquelas rasigas lengadocianas territorialament e lengatgièrament prigondas, perfin de s'ancorar encara mai dins la cultura del territòri e de donar sens, a cada fèsta es possible d'associar un marcador de la cultura locala .

La causida d'aqueles objèctes del patrimòni local son decidits, siá amassa per l'ensemble del regentum en conselh de regents, siá d'un biais arbitrari, pel regent sol e sonque per sa classa. Perfin d'establir aquela causida, es plan interessant de se sarrar dels partenaris culturals locals que siá

23 Faire en sorte que chaque rencontre avec le patrimoine de proximité soit précieuse et singulière pour développer le plaisir et le goût de la rencontre.

Variar le type d'objets du patrimoine de proximité que l'on va faire découvrir aux élèves a n d'offrir à chacun la possibilité d'être touché ou intéressé et de faire connaître la diversité et la richesse du patrimoine de proximité (château, lavoir, édifice religieux, musée local, pont, place du village...). Blanquer/Nyssen

d'associacions culturals mas tanben esportiva (per exemple d'esports tradicionals, coma las ajustas en Agde o lo tamborin a Bessan per citar pas que aqueles), la mediatèca o encara los musèus que fan de costumas d'ofèrtas pel public escolar.

Perfin de poder interessar los escolans mai pichons, es plan important d'ensajar de trapar, dins la mesura del possible, d'objèctes del patrimòni local, accessible als pus jove, pròche de l'imaginari mainatgenc, en ligan amb lo monde pròche dels enfants.

Del còp es plan, en ensajar de tot respectar d'adaptar la causida del objèctes patrimonials al nivèl dels escolans, vaqui una proposicion d'endralhadas e d'associacion entre de fèstas tradicionals e d'objèctes del patrimòni local per la classa de PS/MS de la Calandreta Dagtenca .

Lo vector comun a totes aquelas fèstas calendaras, a mai de la descobèrta d'un objècte patrimonial local serà la participacion del Cavalet marin, «nebot» del Caval Marin de la comuna, es lo «pichòt» animal totèmic de la vila : una « reconstruccion creativa » que se marca dins la linhada dels animals totemics lengadocians . Es lo marcador de l'identitat de la ciutat e de l'escòla que n'es la proprietària .

Aquela figura totemica acompanyarà l'experimentacion e los enfants se podran apropiari tanben l'istòria d'aquel animal portaire de cultura .

D'unes pòdon pensar que Martror, fèsta de la davalada, dedica als mòrts, de per son subjècte es una fèsta un pauc complicada d'abordar en classa mairala, caquelà pòt donar l'oportunitat de parlar d'una personalitat anciana, mòrta, que visquèt dins la meteissa vila que los escolans .

Martror pòt èstre l'escasença pels escolans de descobrir una figura majora de la vila qu'es lo corsari Claudi Terisse e son còfre que se trapa al musèu Jules Bodon, musèu d'art e tradicion populara que se trapa en centre vila d'Agde. Ensajam aquí de pegar a l'imaginari dels escolans amb la figura del corsari; los escolans an de representacions de piratas, demercé d'una part los libres que pòdon agachar, o los dessenhhs animats adaptats de romans d'aventuras coma lo famos *Peter Pan* de James Matthew Barrie (1904), portat al cinèma per Disney en 1953 e son Capitani Croquet e pels mai bèls *L'isla al tresaur* de Robert Louis Stevenson (1883).

Martror es la fèsta pus «jove» dins las escòlas, es la que se festeja novèlament dempuèi qualques annadas que foguèt reviscolada : *«Martror la fèsta dels mòrts es un spectacle-rituel mes en carrièras pel Tèatre de las Originas dempuèi 2008 dins l'encastre de son trabalh experimental a l'entorn de la restauracion dels rituals festius en Mediterranèa e fasent part de las temporadas, los projècte originairi de la compània.»*²⁴Aprèp aver aprofitat pendent doas annadas dels conselhs professionals de la compània del teatre de las Originas, la còla de regent decidiguèt de s'escampar dins l'organizacion d'aquela fèsta, amb de segur, lo sosten de la còla associativa dels parents ; mas

²⁴ **Martror, la fèsta dels Mòrts** est un spectacle-rituel mis en rues par le Théâtre des Origines depuis 2008 dans le cadre de son travail expérimental autour de la restauration des rituels festifs en Méditerranée et faisant parti des « Temporadas », le projet originaire de la Cie. Siti del Teatre de las originas .

tanben lo sosten del musèu e de la comuna per la partida logistica del projècte (pres de material, seguretat long del passa- carrièra). Del còp aprèp mantunes escambis, foguèt decidit de donar una istòria amb un encoratge local a la fèsta: lo monde de la mar e del corsari de la vila Claudi Terisse. Un grand passa-carrièra teatralisat, al biais d'una caça al tresaur permetriá de passar pel còr de vila ancian, per de luòcs cargats d'istòria e simbolics per la ciutat coma lo musèu, anciana ostal de caritat ont se trapa lo còfre del Terisse o plan encara la plaça de la marina amb l'Amphitrite.

Per afortir patrimonialment Nadal e l'an nòu, se pòt prepausar l'aprendissatge de cants de Nadal locals: Nadalets dagtencs e del repic de la Dagtenca, vertadièra imne a la glòria de la vila, que s'apreniá encara en classa del temps dels papetas e mametas dels escolanets, de segur la tradicion del cacha fuòc amb sa formuleta es pas desbrembada. En aprene aqueles Nadalets, los escolans descobrisson la riquesa de la lenga occitana amb de variantas locala de mots coma per designar Nadal que se ditz dins un cant «Noé» o plan encara la prononciacion de la U que s'ausís al biais d'una E. La Dagtenca, es un imne compausat en 1934 pel dagtenc Bedos a l'escasença del recampament dels felibres en Agde per la Santa Estela: flata la ciutat, es un vertadièr inventari de tot çò que se pòt trapar en Agde que lo repic n'en dona un rebat bon:

«Fièra ciutat,
O ma vièlha vila d'Agde
Vòli cantar, e ton sarret e ton cloquièr e ta beutat...
Mai siagues negra, ieu de t'aimar me flate
O ma vila, O mon Agde,
Reina de mar de tota antiquitat!»

L'aprendissatge se completa per una passejada al còr del centre vila, e per una vesita al musèu Jules Bodon, musèu d'art e tradicion populara d'Agde per descobrir *in vivo*, per de vertat los objèctes del patrimòni local .

Aital la passejada es l'escasença de descobrir la «perla negra», escais d'Agde pr'amor de sa catedrala, sos ostals de basalte e pozolana, pèiras negras que se trapan dins de peirèiras a qualques quilomètres d'aquí; lo musèu el meteís es un ostalàs de la fin del sègle XVIII qu'èra un òbra de caritat. Es l'escasença pel escolans d'agachar lo «mai siagues negra» cantat dins la Dagtenca, verifican per eles meteís, per l'observacion, an la pròva: agachan lo patrimòni pròche, las carrieròtas ancianas dels ostals de pescaires, ostals, que benlèu i passan dabans cada jorn, per venir a l'escòla sens las observar.

La vesita al musèu ofrís, de segur, la descobèrta d'unes objèctes del patrimòni local. En passar per las diferentas salas, los escolans veson de sarrets (coifa femenina anciana, caracteristica de la vila d'Agde), qu'avian vist primièr en fòto en classa, o encara lo retrach del Bedos, creator de la

Dagtenca; es tanben l'oportunitat de crear una situacion de reinvestiment a tèrme long en tornar sus l'observacion d'objèctes coneguts coma lo còfre del Terisse o la cabina del capitani del naviri, descobèrts a l'escasença de Martror.

Carnaval ofrís l'oportunitat d'agachar lo patrimòni local jol lum de la biodiversitat e d'una de las activitats umanas tradicionalas del país dagtenc la pesca e los peisses que se trapan dins Mediterranèa. Per afortir lo trabalh menat en classa, una passejada al mercat e al mercat cobèrt permés d'anar agachar de mai pròche lo banc del peissonièr e de descobrir lo nom dels peisses en occitan. La vesita a la dita, luòc ont se vend los peisses en gròs, permet de descobrir de mestièrs ligats a la pesca.

La San Joan d'estiu clava la temporada de la temporada de las fèstas tradicionalas a l'escòla, es la debuta de l'estiu. Per tancar aquela bocla de descobèrta d'objèctes patrimonials locals la Sant Joan pòt èstre ligada a l'espòrt tradicional que se practica e que s'ofrís en espectacle cada estiu sus Erau, las ajustas, jòc nautic fòrça presat dins lo bassin de Taur tot.

3) Las institucions al còr del projècte

Las institucions de la pedagogia institucionala, que son al còr de la vida de classa a Calandreta, trapan naturalament lor plaça al dintre d'aquel procediment de «re»creacion de fèstas. Son bastissairas d'una primièra cultura patrimoniala locala: permeton de menar los projèctes, ajudan a los estructurar pr'amor que los seguisson long de lor debanament, quitament tre lor genèsi .

Del còp se pòdon trapar a diferentas etapas que siá tant a la tota començança coma al mièg o encara a la fin per bilançar las diferentas fèstas .

Las institucions concernidas son mai que mai lo conselh d'escòla e de classa, la presentacion de causas, lo qué de nòu? e lo cossí vas?: caduna amb son especificitat a un ròtle dedicat perfin de poder participar a l'elaboracion e lo fonccionar del projècte.

Lo conselh, es un luòc de regulacion de vida amb de leis per l'encadrar, legitimat per l'ensemble dels actors de l'escòla que trabalha en pedagogia institucionala, que lo reconeis coma balhant sens e valor: organiza lo collectiu .

Es «una democràcia dirècta : non pas una delegacion de poder per l'adult als enffants, mas lo partatge del poder entre cada subjècte practician de la praxis. Adult o mainatge son en aqueste títol sul plan d'una paritat, al dintre de quala la cinta sola permet de refondar lo gra d'autoritat exact, e efficace, de cadun, e donca, aquel del regent bèl primèr. Refonda l'autoritat de la paraula ensenhaira e de çò que trasmèt. Los mainatges an lo dreit de questionar lo sens de çò que fan aquí (aprene, trabalhar, viure), ... »²⁵

Se trapa a mantuns nivèls de l'estructura escolara del mai larg cap al mai estreg: conselh d'escòla,

25 Irena Pradal- Lidía Hernandez -APRENE .

conselh de classa e conselh de regents que regula la vida de la còla del regentum. S'establís un ligam entre los tres conselhs que siá dins un sens o dins l'autre: los escambis entre escòla tota e las classas se fan demercé aqueles conselhs decisionaris .

Demercé sa paleta de rubricas, es una ajuda reguladoira a mira cooperativa, preciosa, que pòrta ela tanben lo projècte tot lo long. Sas diferentas rubricas: informacions, questions/demandas, proposicions, remarques, criticas e felicitacions / mercejaments fan resson al nòstre marchament e ajudan a la bastisson del projècte: *«...Lo conselh a de sens pas quedins lo contèxte d'una activitat cooperativa permanenta, coma element d'un complexè... Joslinham pas qu'una ligason dialectica: lo conselh viu pas que per de que evocam d'activitats, mas permet a cadun de se sentir concernit per aquelas activitats, mas permet a cadun de se sentir concernit per aquelas activitats, doncas a las activitats d'existir.»*²⁶

Doncas es lo luòc ont se balhan d'informacions d'un biais «oficial» ; aqueles informacions son marcadadas dins lo quasèrn de conselh, memòria permanenta de çò dich e decidit: en debuta de conselh «Tornam legir las decisions del còp passat», e vesèm los perlongaments que son donats a las decisions presas pel grop lo còp d'abans.

Aital las fèstas, parladas en conselh de regents, son presentadas en conselh bèl, davant l'escòla tota, las fèstas s'endralhan en informar primièr sus la temporada «Se dintra dins lo temps de Nadal.» Aquí vesèm plan sovent que los escolans mai bèls, los de C.M., e d'unes de C.E., son demandaires d'aqueles festivitats, e plan sovent demercé la rubrica questions /demandas, devançan las anóncias del regentum. L'informacion pòt davalat del conselh d'escòla cap al conselh de classa, mas lo contrari es notable tanben: las demandas de fèstas pòdon espelir dels conselhs de classa de mainatges qu'an ja aquela cultura, que ja prenguèron part al as fèstas. Los mai pichons que coneisson pas pr'amor que, per la majora part, son novèls e que pas jamai participèron, descobrisson e escotan pendent lo conselh bèl .

Lo conselh de classa permès de faire viure los projèctes, al dintre d'aquela institucion prenon còs: los escolans pòdon pausar de questions, faire de proposicions per poder «bastir» e s'apropriar las fèstas . S'escambia a l'entorn del costat organizacional, se dona d'informacions cap a las fèstas coma la data, lo debanament: «Ongan per Carnaval anarem dançar a l'ostal de retirada Laurent Antoine», la preséncia d'un grop de musica per exemple, se pausan de questions: «Qual menarà lo cavalet?», se fan de proposicions: «Prepausi que lo Carentram aja plen de brasses» ...

Lo conselh es tanben lo luòc ont se pòt menar un bilanç material e moral cap a las festivitats, dona l'escasença als escolans de poder remarcar d'unes ponches «I aviá tròp de monde, veguèri pas res»; aital se pòt menar una soscadissa jos forma d'escambis entre los enfants, que fan puèi de proposicions al conselh per melhorar las fèstas.

Es tanben una institucion que far ofici de «termomètre» moral: cal remarcar que i a quasi pas jamai de criticas cap a las fèstas son de moments fòrça presats. Las rubricas felicitacions e mercejaments son l'escasença de botar en valor lo trabalh fach en amont per aprestar la fèsta, «Felicitati los pichons

²⁶ Irena Pradal- Lidía Hernandez -APRENE . «le Conseil n'a de sens que dans le contexte d'une activité coopérative permanente, comme élément d'un complexe...Ne soulignons qu'une liaison dialectique : le Conseil ne vit que parce qu'on évoque des activités, mais permet à chacun de se sentir concerné par ces activités, donc aux activités d'exister.»

an plan treballat per lor vestit de Carnaval», mas tanben bota en lum la participacion e la prestacion del quite jorn de la fèsta, del còp plan sovent los mai pichons son felicitats pels mai bèls per lor participacion o lor representacion «Felicitats los pichons per de que an plan cantat.» .

Autra institucion de la classa qu'es las utilas e de las ajudairas per l'objectiu de l'estudi nòstre: la presentacion de causas, que demerçé sa quita foncion, permés d'aprigondir las coneissenças cap a un eveniment, es una institucion ont se descubris. D'efièch, la presentacion de causas, coma sa denominacion o ditz plan, es l'institucion dedicada a la presentacions d'objèctes, de «causas», plan diferentas las unas de las autras: joguinas, libres, vestits, cartas postals, dessenh, calhaus... e plan d'autres causetas tant importantas pels mainatjons, es una institucion fòrça presada en classa mairala .

Es un moment de lengatge descriptiu, ont se descriu l'objècte portat, mas es tanben un moment de lengatge d'evocacion amb supòrt, l'objècte ven un pretèxe a la paraula, se parla de son istòria, reala o inventada; es una institucion ont s'escambia a prepaus de la descobèrta de novèlas «causas» . Lo regent, pòt aprofiechar d'aquela institucion per, el tanben presentar una novetat e endralhar una discutida a son entorn .

Del còp, aquela institucion es lo luòc per poder presentar als escolans d'unes elements informatius que participaran a la fèsta o a son elaboracion: alara la presentacion ven una aisina, vector de transmission d'informacions e de coneissenças novèlas al dintre del nòstre projècte .

Aital per Martror, fèsta de «re-creacion» que l'escòla se devia apoderar e faire seuna, causiguèrem en còla de regents de ligar aquela fèsta a la mar, los marinièrs e mai que mai al personatge istoric del corsari dagtenc Claudi Terisse .

Al dintre d'una primièra presentacion, al biais d'un raconte se presentèt l'istòria de Claudi Terisse illustrada e afortida per la presentacion de la fòto de l'estatua del Claudi Terisse, estatua que se pòt veire al mièg d'un vira-vira pròche de l'escòla; se faguèt sa descripcion e la regenta presentèt d'unes elements simples e de bon retèner de son istòria . Los enfants èran estrambordats pr'amor que lo monde dels piratas los interessa fòrça, a la seguida d'aquela presentacion, al moment de las questions e remarcas, venguèt un temps mai virat cap a l'imaginacion e a las representacions amb un escambi a prepaus dels piratas e dels corsaris, dels còfres a tresaur.

Perfin de poder sucitar l'enveja tre la presentacion seguenta, la regenta presenta la fòto del còfre del Claudi Terisse, que se trapa al musèu d'art e tradicion populara de la vila. Aquel còfre ancian negrès amb una seralha bèla faguèt sensacion al prèp dels mainatjons que daissèron espelir lor imaginacion «I aviá plen de pèças d'aur dedins? De joièls, de diamants ?»; del còp la regenta es aquí per menar d'unes elements informatius cap a l'edat ancian del còfre, sa matèria, sa foncion e sa localisacion « Aquel còfre, fòrça fòrça vièlh servissia a recaptar las afars del Claudi Terisse, sos papièrs importants, sas mapas per poder viatjar sus la mar, que lo Claudi fasiá de viatges amb son vaissèl. Aquel còfre se trapa pas tròp luènh de l'escòla al musèu Jules Boudou . Pendent lo passa-carrièra de Martror anarem al musèu e veirem lo còfre (e d'apondre per sucitar tornamai l'enveja) e benlèu i

aurà quicòm dedins, veirem ben ...». Son d'informacions simplas mas son de bon comprendre e de bon aquesir pels mai pichons.

Trapèrem un esqueleta vièlh a quin mancava un braç e lo naut del clòsc: tenián lo nòstre Oscar Terisse, fraire imaginari del corsari famós, que nos fariá ligam entre lo monde del mòrts e lo dels vius e que nos permetriá de costejar e conéisser mièlhs lo Claudi Terisse.

Dins un temps autre de presentacion, pr'amor de son aspècte que podíá faire paur se mostrèt primièr lo retrach en fòto del Oscar Terisse, «fraire» de Claudi Terisse, los enfants faguèron sa descripcion, se contèt son istòria imaginària mas tanben la vertadièra istòria del Claudi.

Puèi venguèt lo temps de la presentacion vertadièra, sesilha de presentacion especiala amb lo Oscar que venguèt a l'escòla amb sa companha la Sardina (anciana mamà e presidenta de l'escòla, implicada dins lo montatge del projècte, la nòstra menaire, nòstra precon). Aquela presentacion rescontrèt un succès bèl, los enfants pausèron un fum de questions, primièr cap a la persona del Oscar e mai que mai son fisic «Cossí es arribat aquí?» «Per de qué a pas que un braç?» .

Per l'intervencion d'aquela figura imaginària se contèt l'istòria del corsari dagtenc, que los enfants escotèron, e en ausir las remarcas e las dichas dels enfants se posquèt avalorar las coneissenças aquesidas pendent las presentacions passadas.

La fèsta passada, se presentèt de fòtos de l'eveniment, amb al dintre de la causida de fòtos, de segur de fòtos dels mainatges mas tanben de fòtos d'elements majors del Martror dagtenc: Lo Oscar, lo còfre del Claudi Terisse, lo Cavalet. Aquela presentacion foguèt un temps per far espelir la paraula mainatgenca e verificar e avalorar lor representacions e lor adquisicions novèlas. Posquèron contar a la gròssa lo debanament de la fèsta e reconeguèron los diferents elements. Coneisson lo nom del Oscar Terisse, sabon qu'es un personatge imaginari, nomenan son fraire Claudi Terisse, sabon qu'es un pirata gent (la diferéncia entre pirata e corsari es un pauc complicada de percebre e d'avesir pels mai pichons) e parlan del còfre al musèu.

Lo 'Qué de nòu?' Es una institucion que dona l'escasença als enfants de poder contar çò que vòlon es un moment de lengatge d'evocacion: se conta çò que se viu o plan sovent en mairala çò que s'imagina. Es plan important de poder organizar un 'Qué de nòu?' gaire de temps aprèp las festivitats per poder notar se se parla de çò viscut pendent las festivitats; Aquí se pòt remarcar que los escolans parlan de las fèstas, mai que mai los mainatges de la mejana seccion, se rementan, parlan de çò viscut, «Ai dançat la farandola e Joan Petit». L'evocacion d'aquel moment festiu permès de far parlar quitament los mai pichons parlaires, los que de costuma gausan pas; se tracham que lo fach de viure un eveniment amassa, de festejar amassa, creà un ligam social cargat en emocions que desliura la paraula dels timidòts, quitament s'es corteta: «Ieu tanben soi anat a Carnaval». Aprèp lo temps de paraula liura, lo moment de questions, remarcas del 'Qué de nòu?' pòt permetre al regent de poder pausar de questions perfin d'aprigondir los subjèctes, de poder far

espelir lo vocabulari especific de las tematicas trabalhadas, las representacions e avalorar las coneissenças novèlas aquesida pendent l'aprestatge e lo debanament de la fèsta.

Se nòta que los enfants se ramentan de plan de detalls, plan sovent estacats a un moment viscut, que siá agradiu o pas, los remembres son plan sovent ligats a de sensacions, a d'emocions.

Se la festivitats se debana sus temps escolar, es plan interessant de poder organizar un 'Cossí vas?' a sa seguida per conéisser lo sentit dels escolans cap a las fèstas, pr'amor que las emocions viscudas pels pichons pendent las fèstas son plan sovent fòrtas, las exprimisson «Eri triste quand lo Carnaval a cramat» «Eri fòrça content d'escampar de confètis!». Aquelas emocions permeton de fixar dins sa memòria, de moments, de remembres e del còp de coneissenças ritualas mas tanben de coneissenças ligadas al patrimòni estudiat: venon portaire d'aquela cultura.

Los dessenhhs son tanben de bons indicators: las causas representadas pels mainatges permeton de notar çò que se sovenon, permeton tanben als enfants d'exprimir lor envejas, sos sentits, çò que retenon de tal o tal eveniment. Aital al moment del dessenh contat, se pòt veire las representacions mainatgencas espontanèas de las fèstas aprèp las festivitats, ont se vei florir de «batèls de piratas coma los batèls del musèu» aprèp Martror per exemple. Pòt èstre presentat tanben als escolans amb la consigna seguenta: «Dessenha çò qu'as enveja de Carnaval» permet tanben a l'enfant d'exprimir sos sentits, çò que reten de la fèsta per sa dictada a l'adulte.

Aqueles dessenh, e racontes de las festivitats pòdon èstre valorizats al dintre de la creacion d'un album dedicat a la fèsta o d'un jornalet de classa.

Aital lo conselh, la presentacion de causas, lo qué de nòu? e lo cossí vas? participan tanben a d'unes moments diferents siá a l'aquisicion de novèlas coneissenças siá a l'avaloracion d'aquelas.

III

De coneissenças patrimoniales de metre en valor

1) Avalorar e valorizar

Un dels biaisses d'avalorar las coneissenças aquesidas en mairala, es d'escotar los enfants perfin d'ausir lo vocabulari emplegat e tornat investit a bèl esprèssi. Lo lengatge es lo mejan de partejar de descobèrtas, d'idèas, de coneissenças, d'emocions ... es al còr dels aprendissatges en cicle un, tant coma la socialisacion qu'es lo rescontre e l'escambi amb los autres: la fèsta, ritual social, es menairas d'escambis lengatgièrs.

Aital lo projècte permet als escolans de parlar lo patrimòni, l'identificar, lo nomenar, lo descriure, lo cantar: es en lo parlar que s'apren e que s'integra al dintre de se . Lo regent deu èstre vigilant a las dichas mainatgencas: deu èstre a l'escota.

Lo regent pòt avalorar las coneissenças aquesidas al dintre d'un escambi en situacion duala amb l'escolan o al dintre d'una còla pichona de quatre o sièis enfants, ont se parla de la fèsta, de son aprestatge, d'un biais informal o al dintre d'una sesilha dedicada. Los escambis permeton de porgir de coneissenças mas tanben de las avalorar: los «grands parlaïres» en tot parlar, tònan investir lo vocabulari balhat pel regent, e lo porgisson als «pus pichons parlaïres» que l'intègran puèi.

Es plan important d'èstre vigilant als escambis entre pars pendent que los enfants son dins las fasas d'aprestatge, coma per exemple pendent un talhièr pintura, per aprestar un vestit ont l'enfant, ont lo regent podriá susprendre una convèrsa entre pars ont s'imagina la fèsta : « Aurai plen d'ustras e de cavals de mar sus mon vestit de Carnaval, ieu !», lo vocabulari que presenta lo patrimòni local es tornar investit.

De còps que i a se pòt ausir d'enfants que cantan pendent que fan un talhièr autonòm, o que jògan a la regenta al canton, alara se pòt notar aquí los centres d'interès dels escolans e veire se tala o tala cançon del moment agrada o pas, s'es plan integrada : pendent lo temps de l'avent, agrada als enfantons de cantar de nadalets.

Per l'avaloracion, lo regent pòt s'ajudar de mantunas grasilhas d'observacion, en se basar sus un referencial de noms d'objèctes del patrimòni trabalhats, en ligam amb la fèsta qu'aurà bastit. En partir d'aquel referencial, se pòt establir mantuns critèris:

- critèri de postura e d'interès: l'escolan es capable de mostrar atentiu e curiós a l'objècte mostrat .
- critèri d'actitud: l'escolan es capable de balhar son sentit cap a çò mostrat.
- critèri de diccion e d'accentuacion cap a la prononciacion dels mots: l'escolan es capable de tornar dire lo mot aprèp escota, d'un biais pro clar per èstre comprés.
- critèri de reconeissença e de denominacion: l'escolan es capable de nomenar un objècte en lo veire en fòto .
- critèri d'associacion: l'escolan es capable d'associar una fòto a un nom d'objècte del patrimòni .

- criteri de reconeissença e de denominacion: l'escolan es capable de nomenar un objècte en lo veire en fòto.
- criteri de descripcion: l'escolan es capable de descriure l'objècte presentat en donar d'unas de las especificitats.
- criteri de memorizacion: l'escolan es capable de cantar una cançon del patrimòni local tradicional, en tot se far comprendre.
- criteri de reinvestiment: l'escolan es capable de tornar investir lo vocabulari aquesit a bèl esprèssi .
- criteri de compreneson: l'escolan deu èstre capable de respondre a una question simpla cap a l'objècte del patrimòni local estudiat.

Aquela proposicion de criteris devon permetre al regent de menar una avaloracion de cada mainatge e jutjar aital de la capitada o non de l'objectiu de la sequéncia «fèsta» per poder adaptar e ajustar puèi sas sesilhas per las fèstas venentas.

Se pòt notar que l'interès dels mainatjons per las fèstas, permet una melhora adquisicion de las coneissenças: son totjorn estrambordats e participan amb plasèr, pr'amor que las fèstas son sinonim de bons moments e de jòcs. Es vector de lengatge, lor agrada contar çò que faguèron pendent las fèstas pr'amor qu'es un moment que visquèron amb lors amics e lor parents. Se pòt notar que lo vocabulari especific après en classa, es plan sovent tornat emplegat en occitan pr'amor que coneisson pas la revirada en francès.

Mas dins aquela mena de projècte, aprèp la partida aprestatge e retorn sus l'accion que se pòdon avalorar en classa, cal pas desbrembar la partida del projècte que se viu, ont la coneissença se fa socialisa, se fa publica: aquí se quita l'avaloracion e se dintra dins lo temps de la valorisacion del trabalh mainatgenc.

Perfin de metre en valor lo trabalh fach e de las novèlas coneissenças aquesidas pendent l'aprestatge de las fèstas es plan important, deu èstre presentada, mes en valor, es a dire socialisat.

L'espectacle es un mejan plan sovent utilizat a l'escòla per metre en valor lo trabalh fach pels enfants, e nòstre projècte escapa pas a la règla pr'amor que agrada als escolans de mairala, quitament se lo quite jorn vòlon pas forçadament participar per timiditat, se donar en espectacle s'apren, es una competéncia de grand. L'espectacle es una socialisacion bèla del projècte pr'amor que se dona a veire de segur als parents, mas tanben al monde de l'endefòra. L'escòla, enrasigada dins son territòri, reconeguda coma un actor cultural, malha amb l'environa, creà de ligam amb las associacions, las collectivitats territorias: aital desempuèi doas annadas, se canta per los ainats del centre comunal d'accion sociala de la vila.

Per Nadal, coma dich pus naut, perfin d'afortir lor cultura patrimoniala, los enfantons aprenguèron de nadalets e la Dagtenca, los enfants de las autras classas tanben. Se decidiguèt en conselh de regents, per una part que se festejaria la santa Luça, fèsta dels lums amb un concèrt de totes los

calandrons²⁷ lo divendres 13 decembre, e per una altra que las classes de G.S./C.P. e de T.P.S./P.S./M.S. anirian amassa cantar a l'ostal de retirada Laurent Antoine, amb quin avèm creat de ligam dempuèi qualquas annadas (participacion a de mercats artesanals, a la caça als uòus, a un cacha fuòc ...).

La valorisacion d'aquel aprendissatge se faguèt per tres representacions de la «corala»: primièr davant los grands de l'ostal de retirada; aquí se pòt veire d'ainats esmoguts, cantar qualques bocins de cançons amb los mainatges coma lo se canta o de segur la Dagtenca, aquí se viu un moment de «trasmission», los mai ancians pòdon veire que las cançons se son pas perdudas e que son totjorn vivas. Los pichons distribuèron tanben de cartas de Nadal qu'avian aprestats pels retirats, foguèt un polit moment d'escambis. Se constata lo meteis sentit del temps de la tresena representacion a l'an nòu, davant los retirats «mai joves» del CCAS, a qual aqueles cants reviscolan de remembranças. Per la Santa Luça, la valorisacion de l'aprendissatge dels cants se faguèt per la representacion als parents e amics de l'escòla, amb una mesa en scèna, que foguèt plan presada de totes: l'arribada dins lo negre, dels mainatges, portaires de lutz amb de calelhons en tot cantar, d'explicas de las tradicions nadalencas legidas pels mai bèls, ponctuèron los cants.

Los pichons de la classa avian ondrats, pendent qualques jorns abans la fèsta pr'amor que n'i aviá fòrça, de programas de la fèsta amb los cants e las diferentas explicas de las tradicions nadalencas que foguèron plan contents de poder donar als parents. A la seguida dels cants, los mai bèls presentèron lo cacha fuòc ont la mai pichòta de l'escòla amb lo mai vièlh de l'asemprada portèron la soca al fuòc aprèp los tres torns rituals, la serada s'acabèt per l'ofèrta dels tretze dessèrts.

Aital l'escòla dins son accion culturala se dona a veire a son dintre mas tanben dins la vila: las fèstas son socialas, se donan a veire per carrièra, plan sovent se fan de passa- carrièras: Carnaval es la fèsta del passa-carrièra per esséncia, mas a l'ora d'ara Martror, ela tanben se passeja en vila pr'amor qu'es un «espectacle ritual deambulatóri en musica ».

Demercé lo trabalh dels enfants, aquelas fèstas permeton de socializar l'objècte del patrimòni de proximitat, aital per Martror l'ensemble del cortègi compausat dels escolans, de lors parents e de personas autras, seguís l'anar de la fèsta per poder portar ajuda a Claudi Terisse, descobrisson son istòria: la fèsta, en mai de son quite costat patrimonial, mena de coneissenças al monde que i participan. Alara la fèsta ven vector de dinamica per l'escòla, bastir de projècte cap al patrimòni permet de l'encorar dins son territòri, d'actor educatiu, es considerada alara tanben coma un actor cultural de la vila. La carta de las calandretas encoratja aqueles projèctes portaires de sens: 4.2. *Aquò baila de sens a la lenga pels calandrons, enauça lo vam dintre la Calandreta, alestís de convivéncia e de coesion, e permet de far conéisser e reconéisser Calandreta pel mond e per las*

27 Un calandron es un escolan de la Calandreta .

*institucions. Per menar aquesta accion, las associacions Calandreta publican lo calendèr annadièr de sas manifestacions culturalas occitanas.*²⁸

Lo trabalh d'aprestatge, las creacions mainatgencas e las coneissenças eissudas d'aquel trabalh se valorizan tanben pendent las fèstas: aquí se dona a veire çò fach pels mainatges.

Aital per Carnaval se passeja per carrièra lo bonòme Carnaval, soscat en conselh de classa e d'escòla e fargat pels enfants en talhièrs descantonats; es a dire d'enfants de diferents edats que trabalhan amassa. La realisacion del bonòme Carnaval es un brave trabalh: l'estructura es plan sovent fargada per una còla de parents pr'amor que se fa amb de grasilhatge, de fials de fèrre, puèi los escolans emegan mantunas pèrnas de bendas de papièr jornal, passan tanben mantunas pèrnas de pintura, puèi a la fin venon los detalhs que son aponduts per las diferentas classas.

Per aquela fèsta tradicionala los enfants son tanben convidats a soscar e fargar lor desguisaments : una dralha generala es donada per l'ensemble de l'escòla puèi cada classa se creà son quite còde vestit. Aquí lo regent pòt endralhar un trabalh en ligam amb lo territòri, aital per Carnaval los vestits se son cubèrts d'animals marins, de fruchas de mar e de peisses que se pòdon trapar dins l'estanh de Taur e dins Mediterranèa; del còp en presentar lor vestit, los escolans dison lo nom de qualques peisses e de las fruchas e mar e animals marins que pintrèron o ondrèron amb de pampalhetas.

Diversificar las apròchas, las situacions, las temporalitats per trabalhar sul patrimòni de proximitat

2) S'afortir

Vegèrem que las fèstas permetan de metre en una valor lo trabalh fach, e la novèlas coneissenças aquesidas pels mainatges: pendent las fèstas se dona a veire tot. Mas per parlar de valorisacion e tanben de socialisacion, cal que i aja de monde que vengan a la fèsta, cal de public o dins l'ideal de participants. La majora part de las fèstas tradicionalas, que son organizadas per l'escòla son d'eveniments publics ont lo curioses de la lenga, de la cultura e del patrimòni son los plan venguts. Del còp, es plan important de poder anonciar plan en avança l'eveniment perfin d'aver de monde lo quite jorn: cal far de publicitat, cal comunicar per aver una vertadièra valorisacion del projècte.

28 Carta de las Calandretas : 4.1. Chaque établissement Calandreta anime une action culturelle occitane et se lie à la vie culturelle de son environnement. Calandreta estime qu'il faut redonner à certaines fêtes du calendrier annuel un contenu et une signification cohérente avec la culture occitane. 4.2. Ceci donne du sens à la langue pour les calandrons, encourage la Calandreta, renforce la convivialité et la cohésion, et permet de faire connaître et reconnaître Calandreta par la population et par les institutions. Pour conduire cette action, les associations Calandreta publient le calendrier annuel de leurs manifestations culturelles occitanes.

Dins d'eveniments coma las fèstas, lo biais de comunicar es traste qu' important, es plan remarcar que plan sovent la còla del regentum, concentrada sul objectius pedagogics, bota un pauc aquela partida de caire, se quitament de còps que i a la desbremba pas.

Seriá de biais de portar vertadièrament aquel lagui tre lo montatge del projècte ligat al patrimòni, amb una mira dobla: la de la valorisacion del trabalh dels enfants e de las novèlas coneissenças aquesidas mas tanben de la socialisacion de la fèsta per que lo mai grand nombre de personas i pòsca participar.

Lo prepaus es pas de dire aquí, que res es pas fach en matèra de comunicacion cap a las festivitats dins las escolas, pr'amor qu'es pas vertat, mas o formalizar permetriá d'asagar mai lo territòri, d'èstre mai eficaces .

Doncas la comunicacion cap al projècte deu aver sa plaça e èstre soscada al moment de son montage, pòt quitament èstre integrat dins la partida pedagogica en implicar mai los enfants dins aquel procesus d'informacion a la poblacion. Aital los escolans pòdon per exemple, crear l'aficha de l'eveniment, pòt èstre un trabalh cooperatiu amb mantunas classas; los escolanons de la mairala aprestan lo fons de l'aficha en faire de pintura e de pegatges d'imatges del objèctes patrimonials ligats a la fèsta e los mai bèls aprèstan lo tèxte. Los servicis de la comuna pòdon estampar l'aficha, o s'es pas possible demandar l'ajuda dels parents associats. Las afichas estampadas, los parents pòdon èstre sollicitat tornamai, per n'en poder penjar en çò dels diferents de la vila, que siá de luòcs instiucionals coma la comuna, o culturals coma la mediatèca o lo musèu mas tanben en çò dels comèrcis: del còp, son per un cèrt biais implicats dins lo projècte, i dintran dedins.

La comunicacion deu de segur passar per la premsa, plan sovent es possible de mandar al jornal regional per la partida locala. Aital se pòt preveire de far un trabalh cap a l'escritura d'un article de premsa per informar de la fèsta e la presentar. D'unas vilas prepausan un jornalet dedicat a las escolas, distribuit a totes los escolans, es tanben una bona escasença de poder informar en tot valorizar lo trabalh fach, en mai d'aquò s'adreïçan dirèctament a d'autres escolans que benlèu podran venir e participar a las festivitats.

Se pòt preveire tanben far enregistrar, pels mai bèls, un messatge de far passar sus de ràdios localas o sus de ràdios en lenga regionala.

Del còp vesèm que la comunicacion pòt èstre integrada quitament al dintre del projècte pedagogic e afortir las coneissenças aquesidas.

Se pòt imaginar de ligar son projècte de fèsta tradicionala a mira de descobèrta patrimoniala locala al dintre d'un projècte pus bèl, prepausat per las institucions: per exemple, la fèsta de Sant Joan d'estiu pòt èstre integrada a l'operacion Total Festum qu'es iniciada per la region Occitània. Alara la fèsta amb sos rituals locals, es integrada al dintre d'un programa amb d'autres festivitats, aquela mena de partenariat ofrís una visibilitat bèla.

L'escòla organisa desempuèi mantunas annadas de fèstas tradicionalas, e a capitat de crear de ligams segurs amb divèrs partenaris; de partenaris culturals locals coma lo musèu, la mediatèca o l'escòla de musica, amb d'associacions culturals, mas tanben amb las collectivitats territorials coma lo Centre Comunal Accions Socialas, lo Comitad de las fèstas de la comuna e de segur la Comuna.

De segur cal servir e entretèner preciosament los ligams fòrts, mas se cal pas embarrar e demorar sul aquesits e se daissar la possibilitat d'anar cap als autres, anar cap a de novèls rescontres: contunhar de malhar amb l'environs e d'espandir son ret de partenaris que pòdon dubrir cap a de novèlas ofèrtas, de novèlas descobèrtas del patrimòni local.

Es plan important de poder pensar las fèstas dins lor dimension evolutiva: las fèstas tradicionalas an de basas, de rasigas que cal pas desbrembar ni daissar de caire, mas son en evolucion: s'adaptan a l'epòca, fan part d'aquel patrimòni cultural immaterial qu'es en movement. Malhar amb de novèls partenaris pòt permetre aquela evolucion, l'escambi pòrta d'idèas novèlas.

Aital es possible de pensar per exemple, de prepausar un partenariat amb de grèpias pròchas de l'escòla. Se pòt per exemple, convidar un grop de qualques enfantons de la seccion dels grands de la grèpia a d'unes preparatius d'una festivitad coma Nadal, puèi en retorn, lor anar presentar qualques cants de Nadal.

Anar cap als autres, permet de se dubrir de perspectives novèlas, de novèlas possibilitats, aital lo fach de pachar amb l'escòla de musica de la vila nos permetèt d'afortir los projèctes per la part musicala, en nos tot balhar de conselhs precioses; lo pacha amb lo musèu, nos ofriguèt l'escasença de poder accedir d'un biais facilitat a las diferentas colleccions presentadas, mas tanben a de documentacion locala perfïn d'afortir las coneissenças del regentum.

Lo pilar dos de la carta de las Calandretas se sona « S'associar per far escòla », pr'amor que l'escòla nais e viu d'aquela associacion entre los regents e los parents associats. Es important de poder faire una plaça a cadun, e que cadun pòsca trapar sa plaça al dintre de l'escòla; cal servir aquò a l'esperit, quand se pensan los projèctes cap a las fèstas, per poder implicar al mai possible los que o desiran.

2.4. *«Calandreta associa las volontats, las energias e las competéncias per espandir l'emplec de l'occitan coma una lenga d'usatge per la vida de l'escòla tota. Calandreta desira que los parents de calandrons favoriscan, dintre la vida familhiala un ambient propici per que se pòsca emplegar l'occitan cada jorn. Pr'amor d'aquò, Calandreta s'engatja per facilitar l'intrada de qual que siá dins la lenga e la cultura occitanas».*²⁹

29 « Calandreta associe les volontés, les énergies et les compétences pour développer l'emploi de l'occitan comme langue d'usage pour toute la vie de l'école. Calandreta souhaite que les parents de calandrons favorisent, dans la vie familiale, une ambiance propice à l'emploi quotidien de l'occitan. Pour cette raison, Calandreta s'engage à faciliter l'entrée de quiconque dans la langue et la culture occitanes . »

Coma o diguèrem las fèstas tradicionalas son enrasigadas dins un territòri e del còp dins una lenga, pendent la fèsta, los escolans parlan e cantan en occitan, aprenon e coneisson lo nom dels objèctes patrimonials en occitan.

Los parents devon aver una actitud positiva cap a la lenga, pr'amor qu'afortís l'enveja dels escolans de la parlar, e, de descobrir la cultura que i es ligada. Del còp es important de poder donar als parents l'escasença de dintrar dins aquela lenga e dins aquelas tradicions culturalas: lor cal porgir la possibilitat de venir eles tanben, actors de la fèsta, d'acompanhar lor enfants en participar als rituals. L'organizacion d'una fèsta tradicionala al dintre d'una escòla pòt pas relevar de la voluntat sola d'un regent, es un projècte de còla, deu èstre portat par l'ensemble del regentum associat e sostengut pels parents associats. Per exemple es pas rare, pel temps de Carnaval, de trapar a l'escòla de parents aprestar de desguisaments o l'estructura del Carmentran.

Perfïn de poder estructurar totas aquelas bonas voluntats es de bon far que de trapar de referents per cada fèsta, tant del costat regentum coma del costat associatiu, que pòscan trabalhar de cotria, cadun amb sas competéncias, a l'organizacion de l'eveniment: aital estructura l'organizacion e cadun pòt solicita las personas necitas per l'aprestatge, e al revèrs cadun sap a qual s'adreçar quand es necita. Aquò permet de poder implicar mai la còla associativa a participar a la trasmission del patrimòni cultural local.

3) Anar mai luènh

«Qu'est-ce donc l'Occitanie ? C'est d'abord un espace de parole. L'Occitanie n'est pas seulement un espace de language ; son originalité linguistique est à la fois le support et le reflet d'une histoire et d'une civilisation originale

Yves Rouquette

Dempuèi d'annadas la Calandreta es reconeguda coma un actor cultural, de per son especificitat ligada cap a l'ensenhament en immersion aboriva en occitana, mas tanben per l'organizacion de fèstas tradicionalas que se donan a viure e que porgisson de vida al còr de la vila. Aquela imatge de las bonas, se deu per partida bèla al trabalh que fan los mainatges per aprestar aquelas fèstas, e que las vivan puèi.

Se pòt veire que cèrtas fèstas tradicionalas, foguèron trencadas per d'eveniments tragics coma de guèrras, o per de voluntats governamentalas: alara falta de trasmission, los rituals se son perduts o al mens pièg se son trescolats.

Al contrari d'autres fèstas tradicionalas, coma Carnaval o la Sant Joan per exemple, o d'unas tradicions festivas, elas, capitèron de durar dins lo temps amb gaire cambiaments. Aital la dança de las trelhas, que se fa pendent las fèstas tradicionalas lengadocianas (dança per còpia amb d'arcèls garnits de vinhas e de rasims) a capitat aquela traversada del temps dempuèi 600 ans, quitament se

aguèt d'unas variantas dins sas figuras, en s'ofrir en spectacle pendent las diferentas fèstas mas tanben pendent d'eveniments populars coma la venguda d'òmes politics .

Los animals totemics de Lengadòc, animals de tela e de fusta, portaires de la paraula populara, capitèron, eles tanben, de se manténer, o, de reviscolar malgrat de numeroses enebits. Los pus ancians coma lo camèl de Besièrs o lo Polin de Pesenàs capitèron de crear un vertadièr reviscol que s'acompanhèt de creacion d'animals novèls coma lo Caval Marin d'Agde en 2015 amb l'associacion dels amics del Caval marin, puèi la creacion d'un Cavalet Marin, nebot del primièr, per la Calandreta Dagtenca.

Dins aquela dralha de reconquista de las fèstas tradicionalas desbrembadas, en Agde se reviscolèron tanben, aprèp un long sòm, la fèsta dels pescaires e la fèsta del vin, amb de rituals reactualizats .

L'escòla i participava pas fins ara, levat ongan ont foguèt convidada amb son animal totemic lo Cavalet, per participar al passa-carrièras de la fèsta del vin al mes d'octòbre.

Caldriá pas daissar de caire, aquelas doas fèstas pr'amor que fan part, e representan lo patrimòni local dagtenc, qu'es ligat a la cultura, dins l'accepcion agricòla del mot: las recòltas e los saupre-far, amb un vocabulari especific, dedicat a l'activitat umana.

Seriá tanben l'escasença de poder malhar amb de novèls partenaris, crear de ligams amb las associacions portairas del projècte, e afortir los ancians coma amb lo musèu, en trabalhar a l'entorn de novèlas tematicas.

Participar a aquelas fèstas, permetriá de donar encara mai sens a las temporadas, seguisson elas tanben la sasonalitat: se festeja primièr, la solenca a la fin de las vendémias, puèi, a la fin del mes d'octòbre, la fèsta del vin: un còp que lo rasim es vendemiat, dintrat a la cava, e vinificat . Aquela nocion de temporalitat, qu'es ciclica, seriá reforçada per un primièr apròchi del temps istoric pr'amor que se podriá estudiar los mestièrs ligats a la pesca e la viticultura d'un còp èra, en tot establir de comparason amb los mestièrs de ara.

Participar a aquelas fèstas permetriá de s'enrasigar culturalament dins lo terrador en permetre als enfants de descobrir las ancianas activitats alimentàrias localas, ligadas a la geografia fisica del territòri, que son la pesca e la viticultura. De segur, caldriá preveire de sortidas per anar observar l'activitat *in vivo*, perfin de poder atirar l'agach dels enfants cap a d'objèctes del patrimòni local remarcables coma per exemple: per la pesca las barcas tradicionalas, o la pesca a la traïna o al boletjon.

La descobèrta d'aquel mitan pendent los preparatius d'aquelas fèstas, permetriá de menar un trabalh dels bèls, quitament tre la mairala, cap al vocabulari ric, amb d'especificitats localas cap a de tecnicas o de materials, de vocabulari segur que s'emplena pas en classa de costuma .

CONCLUSION

Lo contèxte institucional cap a l'apropriacion mainatgenca del patrimòni local es dels favorables. A l'ora ont lo mitan de l'escolan s'expandís, ont lo monde se donar a veire en entièr, que las distàncias comptan plan mens, vesèm emergir una vertadièra volontat tant al nivèl internacional amb d'organismes coma l'U.N.E.S.C.O., coma al nivèl nacional amb d'ofèrtas de projèctes diversificats, una vertadièra volontat de salvagardar, de transmission del patrimòni cultural. Salvagardar lo patrimòni vòl pas dire forçadament agachar luènh, mas tanben observar çò que nos enròda: los bastiments, los saupre-fars, las practicas socialas ... los objèctes del patrimòni local que costejam regularament, e a quines fasèm pas mai mèfi. Quand se passa per carrièra per anar a l'escòla, se crosa de toristes qu'observan lo patrimòni que prenèm pas mai lo temps d'agachar: cal sensibilisar, e ofrir la possibilitat als escolans de lo poder descobrir e observar, eles tanben, perfin de lo poder salvagardar e trasmetre puèi.

Del còp l'escòla se deu d'èstre implicada dins aquela empresa, e se deu marca ela tanben dins aquel procediment. Las calandretas de per lor encoratge cultural dins lo territòri, demercé lor volontat cooperativa e associativa de malhar amb l'environa, i prenon part elas tanben. De part lors especificitats son reconegudas coma un actor cultural, participan a la vida culturala de la ciutat, e çò mai visible es de segur l'organizacion e la participacion a las fèstas tradicionalas ont creàn de ligam amb los diferents actors culturals locals. Las fèstas demercé lor multiplas rasigas, temporalas, territorialas, lengatgièras e ritualas ofrisson un encastre e un supòrt per permetre aquel aprendissatge-descobèrta dels objèctes del patrimòni local pels mainatjons. Al dintre de la classa de mairala, lo projècte se vòl multiple: la fèsta s'aprèsta en pintrar, descopar, crear, cantar...La dimension pluridisciplinària es notabla, darrièr l'objectiu principal ligat a la cultura artistica e a la descobèrta del monde, se trabalha un fum d'objectius en transversalitat. Aquel projècte, demercé de numeroses escambis, permet tanben d'afortir lo lengatge, es un projècte que dona la paraula: paraula en situacion o al dintre d'un moment institucional de la classa: las institucions, que son al còr de la classa cooperativa, prepausan un encastre al projècte, permeton de lo formalizar en lo debat. L'enfant en participar, ven actor, pren sa plaça al dintre del projècte mas tanben al dintre del grop classa, se socialisa: las fèstas, acte patrimonial social, dubrisson la classa cap a l'endefòra, ofrisson una visibilitat cap al trabalh fach e las coneissenças aquesidas. Una mesa en valor, plan menada, del trabalh dels enfants lo quite jorn de la fèsta, afortís encara aqueles fenomèns. Aital las fèstas venon supòrts pedagogics per un aprendissatge cultural enrasigat dins son quite territòri. Perfin de completar aquel estudi, un trabalh seriá de menar per saupre cossí demercé lo trabalh dels enfants, investir los parents dins lo patrimòni cultural local e dins la lenga que li es ligada.

Bibliografia e sitografia

ACHARD, Claude . La ballade des totems dans l'Hérault : bestiaire fantastique . Montpellier : éditions du conseil général de l'Hérault, 1981.

ALIOUI, Latifa . Fêtes populaires et institutionnelles en Provence au XVII ème siècle . Thèse d'État : Avignon : Langues et littératures françaises : 2010 .

ALRANQ, Claude . Les Animaux de la fête occitane, Les totems Sud de France . Cazouls-les-Béziers :éditions du Mont, Légend', avril 2008.

ALRANQ, Claude . Martror : la fête des morts . Occitanica, Estudis,
<http://purl.org/occitanica/10551>

ALRANQ, Claude . Nadal: le Noël occitan entre fête, histoire et tradition. Occitanica, Estudis,
<https://occitanica.eu/items/show/10683>

AMIROU, Rachid . Imaginaire du tourisme culturel . Paris : PUF, 2000.

AMIROU, Rachid . Image, imagerie, imaginaire. Le label des V.P.A.H. dans le Languedoc-Roussillon . 2004.

BAUMEL, Jean . Le Masque-Cheval, et quelques autres animaux fantastiques. Étude de folklore, d'ethnographie et d'histoire . Paris : Institut d'études occitanes, La Grande Revue, 1958.

AUDRERIE, D. (1997). La notion et la protection du patrimoine, Paris, Presse universitaire de France . 1997, p.128 .

BABADZAN, Alain, “ Les usages sociaux du patrimoine ”, Ethnologies comparées n°2, 2001,
<http://alor.univ-montp3.fr/cerce/revue.htm>

BERCE, Yves-Marie . Fêtes et révoltes. Des mentalités populaires du XVIe au XVIIIe siècle . Paris : Hachette, 1976.

BLANQUER, Jean-Michel, NYSSSEN, Françoise . À l'école des arts et de la culture [4/12/2019], disponible sur [éducation.gouv.fr](http://education.gouv.fr) 2018.

BOURDIEU, Pierre (s.d.). « ART (Aspects culturels) - La consommation culturelle », Encyclopaedia Universalis, <https://www-universalis--edu-com.nomade.univ-tlse2.fr/encyclopedie/art-aspects-culturels-la-consommation-culturelle/>

CHALULEAU, DEBRU, Jacques . Fêtes et traditions du Languedoc-Roussillon . Rennes : Éditions Ouest-France, 2008.

CHASSEZ (de), Éric, ROHAN – CSERMAK (de), Henri . sous la direction de . Connaître le patrimoine de proximité ministère de l'Éducation nationale et de la Jeunesse et l'Institut national d'histoire de l'art (INHA). 2019 .

CHAUVET, Maurice . Le Folklore de nos villages en Pays d'Oc.

CHOAY, Françoise. L'allégorie du Patrimoine. Paris, Le seuil, 1992 p. 272.

CONFEDERACION OCCITANA DE LAS ESCOLAS LAICAS CALANDRETA. 30ans de creacions pedagogicas. Montpelhièr, La Poesia, 2010 .

COULANGEON, P. Sociologie des pratiques culturelles . Paris, La Découverte, 2005.

Dagtenca in Archistra, Toulouse, n° 144 february 1996 .

DAVALLON, Jean . sous la direction de DUJARDIN, Philippe, GARCIA, Patrick, GOUSSAULT . Le patrimoine : "une filiation inversée" ? [article]. Espaces Temps, 74-75, Transmettre aujourd'hui. Retour vers le futur, 2000 .

DECITRE, Monique . Dansez la France . Lyon : Éditions Dumas, Lyon, 1957.

FABRE, Daniel . La fête en Languedoc; regards sur le carnaval aujourd'hui . Toulouse, Éditions Privat, 1977 .

HOUISTE, Serge . Le Bestiaire fantastique de l'Hérault . Nîmes : revue Folklore de France, 1997.

LAFFITTE René. Mémento de pédagogie institutionnelle : Faire de la classe un milieu éducatif .
Vigneux, Matrice, « Classiques de la pédagogie institutionnelle, 1999 .

LENCLUD, Gérard . La tradition n'est plus ce qu'elle était... Sur les notions de tradition et de société
traditionnelle en ethnologie . Terrain anthropologie et sciences humaines 9, octobre 1987 .

LENCLUD, Gérard . Apprentissage culturel et nature humaine . Terrain anthropologie et sciences
humaines 40 : enfant et apprentissage, mars 2003 .

LEMAITRE, Mathieu . Ressources patrimoniales culturelles et développement touristique
Thèse d'État : Économie sociale : Toulouse - Jean Jaurès :2015 .

LHUBAC, Jean Michel, UBAUD, Josiana, FAGUES-LHUBAC, Marie-José . Lo resson de la pèira.
Parthenay, Modal, 2006 .

MAZIÈRE, Christelle . La transmission du patrimoine par l'enseignement des arts .Thèse d'État :
sciences de l'éducation : Université de Corse : 2015 .

MESCHONNIC, Henri . Propositions pour une déclaration sur les devoirs envers les langues et
envers le langage, Linha Imaginot n°64, Toulouse 2006 .

OURY, Fernand, VASQUEZ Aïda .. Vers une pédagogie institutionnelle, Paris, Maspéro. 1967 .

PRADAL, Irena . HERNANDEZ, Lidia . L'enfant actor e transmisor d'aprentissatges linguistics :
una experiència en mitan immersiu . in Collòqui Langues minoritaire : quels acteurs pour quel
avenir ? : Strasbourg, 21/22 novembre 2019 .

RUBY, Christian . sous la direction de DUJARDIN, Philippe, GARCIA, Patrick, GOUSSAULT .
Nul n'est héritier s'il n'est capable d'être initiateur [article] Espaces Temps, 74-75, Transmettre
aujourd'hui. Retour vers le futur, 2000 .

Totems d'Oc ! L'extraordinaire transhumance. Catalogue de l'exposition du musée du Biterrois du
23 novembre 2010 au 13 février 2011. Cahiers du musée du Biterrois, no 4, 2010.(ISBN 978-2-
915444-16-2).

